

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Dördüncü Birleşim

13 . XI . 1953 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	208:209	lu'nun, Kore savaşı devam ettiği müddetçe asker göndermek mecburiyetinde olup olmadığımızı, bu münasebetle yapılan masrafların kimin tarafından ödendiğine ve diğer devletlerin Kore'deki kuvvetlerinin miktarına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/994)	210
2. — Havale edilen kâğıtlar	209		
3. — Yoklama	210		
4. — Sorular ve cevaplar	210		
A — Sözlü sorular	210		
1. — Muğla Mebusu Cemal Hünel'in, süngerci ve balıkçılara yardımda bulunulmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/899)	210	5. — Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, Gülhane Tıp Akademisi Başhekimi hakkında iddia olunan suiistimal işinin doğru olup olmadığına ve Akademi çevrelerinde vâkı diğer dedikodulara dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/996)	210
2. — İsparta Mebusu Said Bilgiç'in, Türkiye Millî Talebe Federasyonu tarafından yabancı memleketlere tertiplenen seyahatlere ve Talebe Federasyonuna şimdiye kadar yapılan para yardımının miktarına dair Millî Eğitim Vekilinden sözlü sorusu (6/956)	210	6. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Bandırma'daki askerî birliklere 1952 senesinde mütaahhit tarafından verilen koyun etinin şartnameye aykırı olduğu ve muayene komisyonunun vazifesini suiistimal ettiği hakkındaki şikâyetler dolayısıyla tahkikat yapıp yapılmadığına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1002)	210:211
3. — Çanakkale Mebusu Süreyya Endik'in, Balıkesir ve Çanakkale'de vukubulan zelzeleyi Hükümetin ne zaman haber aldığına ve ölenlerin sayısına; yapılmış olan kurtarma ve yardım faaliyetinin kâfi görülüp görülmediğine, önümüzdeki aylarda bu mıntakanın imar edilip edilemeyeceğine dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/992)	210	7. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Bandırma Uçaksavar Alayı Komandanı hakkında vâkı şikâyetlerin doğru olup olmadığına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1010)	211
4. — Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu			

8. — Malatya Mebusu Hikmet Fırat'ın, Malatya Vilâyetinin Çataltepe Köyü Muh-tarı Ömer Erkenekli'nin işine keyfi ola-rak son veren Besni Kaymakamı ile gö-revini kötüye kullanan jandarma komutanı hakkında vâkı müracaat üzerine ne mua-mele yapıldığına dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1015)

211

9. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İş-eri'nin, vazifesini ihmal ve suiistimal etti-ği söylenen Bandırma Tayyare Alayı Ku-mandanı Arif Hikmet Uçar hakkında vâkı şikâyetler üzerine ne muamele yapıldığına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1018)

211

10. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İş-eri'nin, Bandırma Tayyare Alayı Kuman-danı Albay Arif Hikmet Uçar ile Yüz-başı Müştak Matsu hakkında vâkı şikâ-yetlerin doğru olup olmadığına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1019)

211

11. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İş-eri'nin, Bandırma iskele meydanında tay-yare alayı gediklileri ile siviller arasında vukubulduğu söylenen hâdisenin doğru olup olmadığına dair Millî Savunma Ve-kilinden sözlü sorusu (6/1020)

211

12. — Denizli Mebusu Ali Çobanoğlu'nun, Denizli'nin ana demiryoluna bağlan-ması, istasyon binası ile ambarları ve ram-palarının ihtiyaca göre genişletilmesi, merkez kazası ile diğer kazalarında beledi-ye tarafından ayrılan arsalara posta ve telgraf binalarının inşası ve telefon şebe-kesinin ihtiyacı karşılayacak şekilde bü-yütülmesi, hususunda ne düşünüldüğüne dair Ulaştırma Vekilinden sözlü sorusu (6/1026)

211

13. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İş-eri'nin, memlekette irtica ve gerilik hare-ketleriyle viedan ve din hürriyetlerinin mevcut olup olmadığına, bâzı vatandaşla-rın emniyet ve hürriyetlerinin ihlâl edildi-ği hakkındaki şikâyetlere dair Başvekil-den olan sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın sözlü cevabı (6/1043)

211:212

14. — Tokad Mebusu Zihni Betil'in, münhal bulunan Ekonomi ve Ticaret Ve-

kâleti Müsteşarlığına şimdiye kadar tâyin yapılmaması sebebine dair Ekonomi ve Ti-carete Vekilinden sözlü sorusu (6/1054)

212

15. — Mardin Mebusu Aziz Uras'ın, Türkiye ile Suriye arasındaki arazi ihti-lâflarının halli hususunda ne düşünüldü-ğüne dair Dışişleri Vekilinden sözlü so-rusu (6/1058)

212

16. — Diyarbakır Mebusu Yusuf Aziz-oğlu'nun, bâzı gazetelerin memleket bir-liğini bozan mütecavizane neşriyatı hak-kında bir tahkikat yapıp yapılmadığına dair Adalet ve İçişleri vekillerinden sözlü sorusu (6/1063)

212

17. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Haşim Mardin adındaki bir vatan-daşa Türk Ticaret Bankası tarafından kredi verildiğinin doğru olup olmadığına, Petrol Ofisin hangi maksatla avans ver-diğine ve bu hususta bir tahkikat açılıp açılmadığına dair Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekillerinden sözlü sorusu (6/1068)

212

18. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Arpaçay'ın Kızılçakçak Nahiyesi Tarım Kredi Kooperatifi seçimlerinin ne sebeple bozulduğuna dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1070)

212

19. — İzmir Mebusu Tarık Güreker'in, Tütün Ekiçileri Ortaklığı kanunu lâyiha-sının ne için ve hangi sebeplerle geri alın-dığına dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1076)

212

20. — Manisa Mebusu Fevzi Lûtfi Ka-raosmanoğlu'nun, dış piyasalarda diğer memleket üzümleriyle rekabeti güçleşen eçkirdeksiz kuru üzümlerimizin himayesi hususunda ne igbi tedbirler düşünüldüğü-ne dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1077)

212:213

21. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İş-eri'nin, ilkokulların bâzı sınıflarında oku-tulmakta olan din ve ahlâk derslerinin en yüksek tahsile kadar bilûnum mekteplerde okutulması hakkında ne düşünüldüğüne dair Millî Eğitim Vekilinden sözlü sorusu (6/1081)

213

22. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İş-erinin, askerî kantinler ve istihlâk koo-

Sayfa	Sayfa
peratifleri hakkında Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1082)	
23. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Karadeniz bölgesinde Tarım Satış kooperatifleri tarafından halka satılmakta olan mısırların ihtiyacı karşılamadığı ve çürük olduğu yolundaki şikâyetlere dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1083)	
24. — Tunceli Mebusu Hıdır Aydın'ın, Ovacık Kazasının Havaçor, Merho ve Munzur suları ile sulanması ve bu bölgenin elektrikleştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne, 1951 yılından itibaren Tunceli Vilâyeti dâhilindeki nahiye ve köylerden kaçına yol yapıldığına ve bu yıl köy yolları için ne miktar tahsisat ayrıldığına dair Bayındırlık Vekilinden sözlü sorusu (6/1091)	
25. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, Devlet Tiyatrosunun ıslahı hakkında Millî Eğitim Vekilinden sözlü sorusu (6/1094)	
26. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük vilâyetlerde teşekkül eden gecekondu mahallelerine dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1106)	
27. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Denizcilik Bankası tarafından yolcu tarifelerine yapılan zam hakkında Ulaştırma Vekilinden sözlü sorusu (6/1107)	
28. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, İstanbul'un 500 neü Fetih yıldönümünü kutlama programına dair Başvekilinden sözlü sorusu (6/1108)	
29. — Trabzon Mebusu Cahid Zaman-gil'in, hayat pahalılığı ve memur statüsü ıslahatı hakkında Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekillerinden sözlü sorusu (6/1113)	213:
	214
30. — Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, ihtikârla mücadele ve hayat pahalılığını önlemek maksadiyle Millî Korunma Kanununa istinaden çıkarılmış olan Koordinasyon Heyeti kararlarının bugünkü işleyiş tarzlarına ve daha bir müddet yürürlükte bırakılacaklarsa yeniden bir revizyondan geçirilip geçirilemeyeceklerine	
dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1117)	
31. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, hudut harici edilmek istenen Cizre'li Türk vatandaşları hakkında İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1115)	214
32. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, cami inşası maksadiyle kurulmuş olan derneklere yapılan yardımın miktarına ve Ankara Belediye hudutları içindeki cami ve mescit sayısına dair Başvekilinden olan sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın sözlü cevabı (6/1116)	214:217
33. — Zonguldak Mebusu Muammer Alakant'ın, toprak mahsullerimizin kıymetlendirilmesi prensibinin önümüzdeki mevsimde pamuk ve kuru çekirdeksiz üzümüne ne şekilde teşmil edileceğine dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1123)	217
34. — Denizli Mebusu Baha Akşit'in, Kıbrıs Adası hakkında Hükümetimizin görüşünün ne olduğuna dair Dışişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1124)	217
35. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İleri'nin, otomobil ve lüks eşya ithalinin tahdidi hakkında ne düşünüldüğüne dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1125)	218
36. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İleri'nin, Et ve Balık Kurumu Umum Müdürlüğünün kadro, hizmet ve masrafları hakkında Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1126)	218
37. — Sinob Mebusu Muhit Tümerkan'ın, ilmî buluş, inceleme ve sanat eseri sahiplerinin ne şekilde taltif ve teşvik edildiklerine dair Millî Eğitim ve Sağlık ve Sosyal Yardım vekillerinden sözlü sorusu (6/1132)	218
38. — Malatya Mebusu Hikmet Fırat'ın, Malatya Vilâyetinin Besni Kazasında mevcut Trahom Hastanesinde yapılan silâh araması esnasında vukubulan dövme hâdisesi dolayısıyla müsebbipleri hakkında ne muamele yapıldığına dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1134)	218
39. — Çankırı Mebusu Kemal Atakut'un, temditli jandarmanın onbaşlarının	

	Sayfa		Sayfa
durumu hakkında ne düşünülmesine dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1142)	218	madığına dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1188)	219
40. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, ilköğretim çağı dışındaki vatandaşlara okuma yazma öğretmek için ne gibi tedbirler alındığına ve alınacağına dair Millî Eğitim Vekilinden sözlü sorusu (6/1156)	218	48. — Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, döviz almadan yüz lira ile harice seyahat edenler hakkında ne düşünülmesine ve bu şekilde seyahat edenlerin miktarına dair Maliye Vekilinden sözlü sorusu (6/1191)	219
41. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Milletlerarası Halk Kredisi Beşinci Kongresi hâtırası olarak bastırılan posta pulları hakkında Başvekilden sözlü sorusu (6/1168)	218	49. — Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, transfer işlerinin geciktirilmesi ve paramızın haricteki kıymetini kaybetmesi sebeplerine, traktör yedek parçalarının pahalılaşması ve lâstiklerin karaborsaya intikali karşısında ne gibi tedbirler düşünülmesine ve döviz açığı ile altın stoku miktarına dair Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekillerinden sözlü sorusu (6/1192)	219
42. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, « The Newyork Times » adlı Amerikan gazetesinin 16 . VIII . 1953 günlü sayısında nesredilen afyon kaçakçılığı hakkındaki haberin doğru olup olmadığına dair Başvekilden sözlü sorusu (6/1169)	218:219	50. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Ankara Radyosunun 20 . X . 1953 Salı günü saat 13 teki haberler servisinde yaptığı nesriyata dair Başvekilden sözlü sorusu (6/1195)	219:220
43. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, kendilerine Yenimahalle'de arsa tahsis edilen vatandaşların belediye muamelâtında ve kredi verilmesinde uğradıkları güçlükler hakkında ne gibi çareler düşünülmesine dair Başvekilden sözlü sorusu (6/1175)	219	51. — Sinob Mebusu Ali Şükrü Şavlı'nın, Sinob Vilâyetinin umumi sağlık durumu bususunda ne düşünülmesine dair Sağlık ve Sosyal Yardım Vekilinden sözlü sorusu (6/1199)	220
44. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, İstanbul'daki C. H. P. toplantısında vâkı polis müdahalesine dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1177)	219	52. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, İspanya'ya yapılan buğday ihracına ve bundan zarar eden üç firmaya tanınan takas imtiyazı ile fındıklarımızın ne suretle satıldığına dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1200)	220
45. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın Libya Devlet Reisine hediye edilen kılıç hakkında Başvekilden sözlü sorusu (6/1178)	219	53. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Karadeniz müstahsıllarının kredi kooperatiflerine ve bankalara olan borçlarının tecili ve kredi kooperatiflerinden alınan faizlerin normal hale indirilmesi hususunda ne düşünülmesine dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1201)	220
46. — Kars Mebusu Hüsamettin Tuğaç'ın, 1950 senesinden beri Ağrı Vilâyetinde yapılan ve tamir edilen camilere, Karaköse'de tamir edilecek camiler için yapılacak olan yardımlara ve bu husustaki beyanata dair Başvekil ve Adalet Vekilinden sözlü sorusu (6/1187)	219	54. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Ankara Radyosunun 28 . X . 1953 Çarşamba günü saat 13 teki ve 31 . X . 1953 Cumartesi günü saat 19 daki haberler servisinde yaptığı nesriyata dair Başvekilden sözlü sorusu (6/1202)	220
47. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Kars Belediyesi Gaz Ambarında vukubulan yangının neticesinde ölen ve yaralananların ailelerine ne gibi yardım yapıldığına ve bu hâdise dolayısıyla ihmalleri görülenler hakkında tahkikat yapıp yapılmadığına dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1188)	219	55. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, köy yollarına ayrılan 50 milyon liralık ödeneğin vilâyetlere ne suretle tevzi	220

edildiğine ve sarfiyatın kontrol edilip edilmediğine dair Bayındırlık Vekilinden sözlü sorusu (6/1203)

220

56. — Kars Mebusu Esat Oktay'ın, Ardahan - Posof yolunun ne zaman ikmal edileceğine dair Bayındırlık Vekilinden sözlü sorusu (6/1206)

220:221

5. — Görüşülen işler

221

1. — 2624 sayılı Kanun hükümlerine göre istihdam edilen orta tahsil yardımcı öğretmenliklerinde geçen hizmetlerin, 5434 sayılı Kanunun geçici 65 nci maddesinde bahsedilen «aylık ücretli süreli vazifeler» meyanında bulunup bulunmadığının tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve Geçici Komisyon raporu (3/489)

221:222

B — Yazılı sorular

222

1. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, köylerle, bağlı buldukları P. T. T. merkezleri arasındaki mesafenin, tesbiti ve köylere telgraf kabul edildiğinin ilanı hususlarında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevabı (6/1155)

222:223

2. — Malata Mebusu Mehmet Kulu'nun, Malatya - Arapkir yolundaki Morhamam ve söğütlü çayları üzerinde köprü inşasına ne zaman başlanacağına dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun cevabı (6/1157)

223

3. — Çankırı Mebusu Kemal Atakurt'un, yeni Orman Kanunu kabul edilinceye kadar ev, samanlık ve ahır gibi zatî ihtiyaçların temini hususunda ne düşünüldüğüne ve bu sene yapılan kesim ve ormanlarda yürümekte olan tabii devriklerin köylülere verilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair sorusuna Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/1158)

223:224

4. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, İsmetpaşa - Karabük yolu inşaatının gecikmesi sebebi hakkındaki sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/1160)

224:225

5. — Trabzon Mebusu Cemal Reşit Eyüboğlu'nun, Türk vatandaşlarının Yugoslavya'da bırakmış oldukları emlakın

tasfiyesi hususunda Hükümetin yeni teşebbüsleri olup olmadığına dair sorusuna Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'nün yazılı cevabı (6/1161)

225:226

6. — Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak'ın, İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetince verilen karar ve yapılan temennilerin tatbik yoluna sokulması için bulunması lâzımgelen teşkilâtın hangi vekâlete bağlı olduğuna ve İşletmeler Vekâletiyle bu teşkilât arasındaki münasebet şekline ve karara bağlanan hususların nazarı itibara alınmamasından mütevellit mesuliyetlerin kimlere ait bulunduğuna dair sorusuna İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1163)

226:227

7. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, iş yerlerinde çıkan toplulukla iş anlaşmazlığı ve hayat pahalılığı karşısında geçim zorluğu çeken işçilerin emniyet ve huzur içinde verimli olarak çalışabilmeleri hususunda Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair olan sorusuna, Çalışma Vekili Hayrettin Erkmén'in yazılı cevabı (6/1165)

227:229

8. — Kars Mebusu Hüsamettin Tugaç'ın, Kars ilinde hasadın bir an evvel yapılabilmesi için vilâyetçe istenilen makinelemlerle bunları kontrol edecek ve çalıştıracak mütehasısların ne zaman gönderileceğine dair olan sorusuna, Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/1167)

229

9. — Malatya Mebusu Nuri Ocakeroğlu'nun, Malatya halkının iktisaden kalkındırılması, kazalarda ve Darendé'nin boş olan Domalan ovasında orman yetiştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna, Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/1173)

229:232

10. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Çaykara Kazasına bağlı Şerah'da ne zaman nahiye kurulacağına dair sorusuna, İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1181)

232

11. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Araklı Kazasına bağlı Dağbaşı Nahiyesine bir ebe ve sağlık memuru verilip verilemeyeceğine dair sorusuna, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1182)

232:233

12. — Diyarbakır Mebusu Nâzım Önen'in, Türkiye'de mevcut traktörlerin sayısına, yurdun muhtelif bölgelerine kaçır tane satıldığına ve satılmıyanlarının miktarının neden ibaret olduğuna dair sorusuna, Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/1184) 233:234

13. — Trabzon Mebusu Naci Altuğ'un, Trabzon Limanına yapılmış olan dalgakıranın uzatılması hususunun düşünülüp düşünülmediğine ve inşa edilecek hububat silosuna dair sorusuna, Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/1190) 235:236

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Kastamonu Mebusu Galib Deniz'in, Sivas Mebusu Reşat Şemsettin Sirer'in ölümlerine dair olan Başvekâlet tezkereleri okunarak ayakta ikişer dakika saygı duruşunda bulunuldu.

Sayın Mebuslardan bâzılarına izin verilmesine dair Riyaset tezkeresi okundu ve izinler, ayrı ayrı kabul edildi.

Afyon Karahisar Mebusu Ali İhsan Sâbis'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkındaki tezkeresi, Başvekâlet'in talebi üzerine, geri verildi.

Gelir Vergisi,

Kurumlar Vergisi,

Vergi Usul Kanunlarıyla Vergi Usul Kanununun 5815 sayılı Kanunla değiştirilen bâzı maddelerinde değişiklik yapılmasına,

5 Ağustos 1325 tarihli Tahsili Emval Kanununun 17 nci maddesinin yürürlükten kaldırılmasına dair Kanun tasarısı ve tekliflerini görüşmek üzere Adalet, Bütçe, Ekonomi, Maliye ve Ticaret Komisyonlarından beşer âza alınarak yeniden bir Geçici Komisyon kurulması, kabul olundu.

Ankara Mebusu Fuad Seyhun'un, İktisadi Devlet Teşekküllerinde tatbik olunan işçi ücret sistemine, Makine Kimya Kurumunda yeni ücret sistemi ihzar olunurken emsal müesseselerden mütalâa alınıp alınmadığına ve bir iş yerinde muhtelif ücret sistemleri tatbikının doğru olup olmadığına dair Çalışma ve İşletmeler Vekillerinden olan sorusuna Çalışma Vekili Hayrettin Erkmen'le İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı cevap verdiler.

Muğla Mebusu Zeyyat Mandalınci'nin, 10

rüşum tonilâtodan aşağı tonajda balıkçı ve süngerci motörleriyle diğer deniz nakil vasıtalarını idare eden kaptanlarda aranmakta olan ehliyetnamelere, küçük deniz nakliyatı ile balıkçılık ve süngerciliğin inkişafı için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sorusunu Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin cevapladı.

Samsun Mebusu Muhittin Özkefeli'nin, Samsun Belediyesinin Belediye Gelirleri Kanununun bahsettiği haklara dayanarak Denizcilik Bankasından haciz yolu ile tahsilini istediği para dolayısıyla çıkan ihtilâfın halli hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin cevap verdi.

Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, bâzı gazete ve mecmualarda cemiyetin ahlâkını bozacak şekilde yapılan neşir ve teşhirlerin men'i hususunda ne düşünüldüğüne dair Başvekilden olan sorusuna, Devlet Vekili Celâl Yardımcı cevap verdi.

Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Keşan'da 1952 yılında yapılan göçmen evlerinin sayısı ile maliyetlerine ve inşa için sarfedilen tuğla miktarına dair sorusu, Devlet Vekilinin talebi üzerine on beş gün sonraya bırakıldı.

Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boranın, Reisicumhur ve Başvekilin seyahatleri hakkında Başvekilden olan sorusuna, Devlet Vekili Celâl Yardımcı cevap verdi.

Kastamonu Mebusu Ziya Termen'in, kimse-siz kalmış kız ve kadınlarımızın himayeleri hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sorusuna, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ cevap verdi.

Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, İstanbul'da Ramiz'de yapılan göçmen evlerinin sayısı ile maliyet ve tiplerine, şartnameye uygun olarak inşa edilip edilmediklerine ve bir kısmında suiistimal yapıldığı hakkındaki iddiaların doğru olup olmadığına dair sorusu, Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın talebi üzerine bir ay sonraya bırakıldı.

Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, memleketteki irtica ve gerilik hareketleriyle vicdan ve din hürriyetlerinin mevcut olup olmadığına bazı vatandaşların emniyet ve hürriyetlerinin ihlâl edildiği hakkındaki şikâyetlere dair sorusu, Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın teklifi üzerine gelecek Birleşime bırakıldı.

Mardin Mebusu M. Kâmil Boran'ın, Adalet Vekilinin Meclisteki bir beyanına dair sorusuna, Adalet Vekilli cevap verdi.

Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, Reisicumhurun son seyahati ve bu seyahatte irat ettiği nutuklar hakkındaki sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı cevap verdi.

Gündemin diğer maddelerindeki sorulardan bir kısmı ilgili vekiller hazır bulunmadığından

bir kısmı da soru sahipleri hazır bulunmadığından gelecek birleşime bırakıldı.

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 28 nci maddesine mütaallik tefsir fıkrası ile,

3008 sayılı İş Kanununun 37 nci maddesine mütaallik tefsir fıkrası, kabul edildi.

2624 sayılı Kanun hükümlerine göre istihdam edilen orta tahsil yardımcı öğretmenliklerinde geçen hizmetlerin, 5434 sayılı Kanunun geçici 65 nci maddesinde bahsedilen «aylık ücretli sürekli vazifeler» meyanında bulunup bulunmadığının tefsirine mahal olmadığına dair Geçici Komisyon raporu üzerinde de görüşüldükten sonra,

13 . XI . 1953 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere birleşime son verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
Fikri Apaydın

Kâtip
İstanbul Mebusu
Fürüzan Tekil

Kâtip
Çanakkale Mebusu
Ömer Mart

Sorular

Yazılı soru

1. — Kars Mebusu Hüsamettin Tuğaç'ın; Van, Muş Bitlis, Ağrı ve Kars vilâyetleri dâhilinde cami ve minare yapım ve onarımı için Va-

kıflar Umum Müdürlüğü 1952 - 1953 yılı Bütçesinden ne kadar yardım yapıldığına dair olan yazılı soru önergesi Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1209)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Bursa Mebusu Ağâh Erozan'ın, Temsil

Ödeneği hakkındaki Kanuna ek kanun teklifi (2/558) (İçişleri ve Bütçe komisyonlarına).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,05

BAŞKAN — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTİPLER : Ömer Mart (Çanakkale), Ali Ocak (Gaziantep).

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim.

(Kocaeli seçim çevresi mebuslarına kadar

yoklama yapıldı.)

REİS — Oturumu açıyorum efendim.

4. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — SÖZLÜ SORULAR

1. — *Muğla Mebusu Cemal Hünel'in, süngerici ve balıkçılara yardımda bulunulmasının düşünüülüp düşünülmeyeceğine dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/899)*

REİS — Soru sahibi arkadaşımız yoktur. İki celsedir bulunmadıkları için soruları düşmüştür.

2. — *İsparta Mebusu Said Bilgiç'in, Türkiye Millî Talebe Federasyonu tarafından yabancı memleketlere tertiplenen seyahatlere ve Talebe Federasyonuna şimdiye kadar yapılan para yardımının miktarına dair Millî Eğitim Vekilinden sözlü sorusu (6/956)*

REİS — İsparta Mebusu Said Bilgiç buradalar mı efendim?

Soru sahibi arkadaşımız bulunmadıkları için soru gelecek Birleşime kalmıştır.

3. — *Çanakkale Mebusu Süreyya Endik'in, Balıkesir ve Çanakkale'de vukubulan zelzeleyi Hükümetin ne zaman haber aldığına ve ölenlerin sayısına, yapılmış olan kurtarma ve yardım faaliyetinin kâfi görülüp görülmediğine, önümüzdeki aylarda bu mıntakanın imar edilip edilemeyeceğine dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/992)*

REİS — Çanakkale Mebusu Süreyya Endik buradalar mı efendim?

İkinci defa bulunmadıkları için soruları düşmüştür.

4. — *Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, Kore savaşı devam ettiği müddetçe asker göndermek mecburiyetinde olup olmadığımızı, bu münasebetle yapılan masrafların kimin tarafından ödendiğine ve diğer devletlerin Kore'deki kuvvetlerinin miktarına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/994)*

REİS — Maalesef Millî Savunma Vekili rahatsızlarmış. Soru gelecek Birleşime kalıyor efendim.

5. — *Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, Gülhane Tıp Akademisi Başhekimi hakkında iddia olunan suiüstimal işinin doğru olup olmadığına ve Akademi çevrelerinde vâkı diğer dedikodulara dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/996)*

REİS — Bu soru da Millî Savunma Vekiline müteveccihdir. Vekil yoktur. Gelecek Birleşime kalmıştır.

6. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Bandırma'daki askerî birliklere 1952 senesinde mütaahhit tarafından verilen koyun etinin şartnameye aykırı olduğu ve muayene komisyonunun vazifesini suiüstimal ettiği hakkındaki şikâyetler dolayısıyla tahkikat yapıp yapılmadığına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1002)*

REİS — Bu soru da Millî Savunma Vekiline

müteveccihdir. Vekil bulunmadığından gelecek Birleşime kalmıştır.

7. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Bandırma Uçaksavar Alayı Kumandanı hakkında vâkı şikâyetlerin doğru olup olmadığına dair Millî Savunma Vekâletinden sözlü sorusu (6/1010)*

REİS — Bu soru da aynı veyhile ilgili vekil bulunmadıklarından gelecek Birleşime kalmıştır.

8. — *Malatya Mebusu Hikmet Fırat'ın, Malatya Vilâyetinin Çataltepe Köyü Muhtarı Ömer Erkenekli'nin işine keyfi olarak son veren Besni Kaymakamı ile görevini kötüye kullanan jandarma komutanı hakkında vâkı müracaat üzerine ne muamele yapıldığına dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1015)*

REİS — İçişleri Vekili yoktur. Gelecek birleşime kalmıştır.

9. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, vazifesini ihmal ve suiistimal ettiği söylenen Bandırma Tayyare Alayı Kumandanı Arif Hikmet Uçar hakkında vâkı şikâyetler üzerine ne muamele yapıldığına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1018)*

REİS — Millî Savunma Vekili olmadığı için gelecek birleşime kalmıştır.

10. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Bandırma Tayyare Alayı Kumandanı Albay Arif Hikmet Uçar ile Yüzbaşı Müştak Matsı hakkında vâkı şikâyetlerin doğru olup olmadığına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1019)*

REİS — Millî Savunma Vekili olmadığı için gelecek birleşime talik edilmiştir.

11. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Bandırma iskele meydanında tayyare alayı gediklileri ile siviller arasında vukubulduğu söylenen hâdisenin doğru olup olmadığına dair Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1020)*

REİS — Millî Savunma Vekili olmadığı için gelecek birleşime talik edilmiştir.

12. — *Denizli Mebusu Ali Çobanoğlu'nun, Denizli'nin ana demiryoluna bağlanması, istasyon binası ile ambarları ve rampalarının ikti-*

yaca göre genişletilmesi, merkez kazası ile diğer kazalarında belediye tarafından ayrılan arsalarla posta ve telgraf binalarının inşası ve telefon şebekesinin ihtiyacı karşılayacak şekilde büyütülmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Ulaştırma Vekilinden sözlü sorusu (6/1026)

REİS — Soru sahibi arkadaşımız ikinci defa bulunmadığı için soru düşmüştür.

13. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, memlekette irtica ve gerilik hareketleriyle vicedan ve din hürriyetlerinin mevcut olup olmadığına, bâzı vatandaşların emniyet ve hürriyetlerinin ihlâl edildiği hakkındaki şikâyetlere dair Başvekilden olan sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın sözlü cevabı (6/1043)*

REİS — Soruyu okuyoruz.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Müsaade buyurun, efendim. Geçen birleşimde Vekil Bey mehil istemişti. Ben de hazırladığım notları bugün yanıma almadım. Başka bir güne tehirini rica ederim. (Olmaz sesleri) Öyleyse ben yokum.

REİS — Nizamnameye göre hareket etmek mecburiyeti vardır. Cevap vereceklerdir. Soruyu okuyoruz efendim :

27 . IV . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıda yazılı (5) maddeden ibaret olan sorularımın sözlü olarak B. M. Meclisi kürsüsünden Muhterem Başvekil tarafından cevaplandırılmasını rica ederim.

1. Memlekette irtica var mıdır, yok mudur?
2. Gerilik var mıdır, yok mudur? Varsa sebepleri nelerdir?
3. Vicedan ve din hürriyeti var mıdır?
4. Hükümet lâikliği nasıl telâkki etmekte ve demokrat memleketlerde olduğu gibi memleketimizde de tatbik edilmekte midir?
5. Memlekette huzur ve sükûn olduğuna göre memleketin muhtelif yerlerinde bâzı vatandaşların emniyet ve hürriyetleri ihâl edildiği hakkında şikâyetler yapılmaktadır. Bunun ne dereceye kadar doğru olduğu?

Balıkesir Mebusu
Ali Fahri İşeri

REİS — Devlet Vekili Celâl Yardımcı.
DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağ-
rı) — Muhterem arkadaşlar, sırf bir cevap ver-

miş olmak mecburiyeti ile huzurunuzda çıkmış bulunuyorum. Takrir okundu, manzuru âliniz oldu, birinci sualde; irtica var mı, yok mu? diye mebus arkadaş sual soruyor. İktüzük hükümlerine göre Parlâmento hayatında sual, gerek kanun hükümleri dairesinde ve gerekse kanunun meskût bulunduğu ahvalde Hükümetin yapmakla mükellef olduğu veya yapmamak mecburiyetinde olduğu, yapılması veya yapılmamasındaki isabetsizlik ileri sürülerek mebus tarafından kendisinden hesap sorulması mânâsıdır. Şimdi, irtica var mı? Bu, Hükümetin ieraatından değildir. Hükümetten böyle bir sual sorulamaz. İrtica varsa, Hükümet bunun için ne gibi bir şey düşünmüşse düşünür ve tatbik eder. Binaenaleyh arkadaşların bu gibi suallerle Heyeti Aliyenizi yormamaları icabeder.

İkinci sual, gerilik var mı, yok mu? Birinci suale verdiğim cevap şeklinde buna da bir cevap verilebilir. Hangi mânada gerilik ve bunun Hükümetin ieraatıyla ilgisi nedir? Bu itibarla bu şekildeki suallerin Hükümete tevehi eidden çok hazindir.

Viedan hürriyeti var mı, yok mu? Viedan ve din hürriyetinin mevcudiyeti Anayasa hükümleriyle müeyyettir. Binaenaleyh, yine bu sualleri, viedan ve din hürriyeti yoktur, ihlâl edilmektedir, şeklinde olsaydı cevap verilebilirdi.

4 ncü sual : Hükümetin lâyiklik telâkkisi nedir? Hükümetin lâyiklik telâkkisi Anayasada mevcut hükümler dairesindedir. Bunun akademik münakaşasına girmek Ali Fahri İşeri arkadaşımızın işine gelmez.

5 nei sual : Vatandaşın emniyet ve huzuru ihlâl edilmiştir, diyor. Kimin ve nerede? Bu itibarla böyle umumi suallerle Hükümeti işgal ve Heyeti Celileyi yormaktan hazer etmek her halde çok isabetli bir hareket olur.

REİS — Ali Fahri İşeri. (Yok, dışarı çıktı sesleri)

Soru bitmiştir efendim.

14. — *Tokađ Mebusu Zihni Betil'in, münhal bulunan Ekonomi ve Ticaret Vekâleti Müsteşarlığına şimdiye kadar tâyin yapılmaması sebebi-ne dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1054)*

REİS — Zihni Betil arkadaşımız ikinci defa bulunmadıkları için soruları düşmüştür.

15. — *Mardin Mebusu Aziz Uras'ın, Türkiye ile Suriye arasındaki arazi ihtilâflarının halli hususunda ne düşünüldüğüne dair Dışişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1058)*

REİS — Dışişleri Vekilinin bulunmaması sebebiyle bizzarure gelecek birleşime talik ediyoruz efendim.

16. — *Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoglu'nun, bâzı gazetelerin memleket birliğini bozan mütecarizane neşriyatı hakkında bir tahkikat yapıp yapılmadığına dair Adalet ve İçişleri vekillerinden sözlü sorusu (6/1063)*

REİS — Adalet ve İçişleri vekillerinin bulunmalarından bunu da gelecek Birleşime talik ediyoruz efendim.

17. — *Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Haşim Mardin adındaki bir vatandaşa Türk Ticaret Bankası tarafından kredi verildiğinin doğru olup olmadığına, Petrol Ofisin hangi maksatla avans verdiğine ve bu hususta bir tahkikat açılıp açılmadığına dair Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekillerinden sözlü sorusu (6/1068)*

REİS — Atıf Topaloğlu arkadaşımız ikinci defa bulunmadıkları için soruları düşmüştür efendim.

18. — *Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Arpaçay'ın Kızılçanak Nahiyesi Tarım Kredi Kooperatifi seçimlerinin ne sebeple bozulduğuna dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1070)*

REİS — Ekonomi ve Ticaret Vekili arkadaşımız bulunmadıklarından soruyu gelecek Birleşime talik zarureti hâsıl olmuştur.

19. — *İzmir Mebusu Tarık Gürerk'in Tütün Ekicileri Ortaklığı kanunu lâyihasının ne için ve hangi sebeplerle geri alındığına dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1076)*

REİS — Tarık Gürerk arkadaşımız bulunmadıklarından gelecek Birleşime talik edilmiştir.

20. — *Manisa Mebusu Fevzi Lâtfi Karaosmanoğlu'nun, dış piyasalarda diğer memleket üzümleriyle rekabeti güçleşen çekirdeksiz kuru üzümlerimizin himayesi hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1077)*

REİS — Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu arkadaşımız ikinci defa bulunmadıklarından soruları düşmüştür.

21. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, ilkokulların bâzı sınıflarında okutulmakta olan din ve ahlâk derslerinin en yüksek tahsile kadar bilûmum mekteplerde okutulması hususunda ne düşünüldüğüne dair Millî Eğitim Vekilinden sözlü sorusu (6/1081)*

REİS — Ali Fahri İşeri burada mı? (Yok sesleri) Bulunmadıkları için gelecek Birleşime talik edilmiştir.

22. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, askerî kantinler ve istihlâk kooperatifleri hakkında Millî Savunma Vekilinden sözlü sorusu (6/1082)*

REİS — Ali Fahri İşeri'nin bu sorusu, kendisi bulunmadığı için gelecek Birleşime talik edilmiştir.

23. — *Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Karadeniz bölgesinde Tarım Satış kooperatifleri tarafından halka satılmakta olan mısırların ihtiyacı karşılamadığı ve çürük olduğu yolundaki şikâyetlere dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1083)*

REİS — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu arkadaşımız ikinci defa bulunmadıkları için bu soruları düşmüştür.

24. — *Tunceli Mebusu Hıdır Aydın'ın, Ovacık Kazasının Havaçor, Merho ve Munzur suları ile sulanması ve bu bölgenin elektrikleştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne, 1951 yılından itibaren Tunceli Vilâyeti dâhilindeki nahiyeye ve köylerden kaçına yol yapıldığına ve bu yıl köy yolları için ne miktar tahsisat ayrıldığına dair Bayındırlık Vekilinden sözlü sorusu (6/1091)*

REİS — Tunceli Mebusu Hıdır Aydın burada mı? (Yok sesleri) Hıdır Aydın ikinci defa bulunmadıkları için soruları düşmüştür.

25. — *Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, Devlet Tiyatrosunun ıslahı hakkında Millî Eğitim Vekilinden sözlü sorusu (6/1094)*

REİS — Millî Eğitim Vekili bulunmadığı için bu soruyu da gelecek Birleşime talik ediyorum.

26. — *Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erku'tun, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük vilâyetlerde teşekkül eden gecekondu mahallelerine dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1106)*

REİS — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erku't burada mı? (Yok sesleri) Soru sahibi ikinci defa bulunmadıkları için soruları düşmüştür.

27. — *Ordu Memusu Atıf Topaloğlu'nun, Denizcilik Bankası tarafından yolcu tarifelerine yapılan zam hakkında Ulaştırma Vekilinden sözlü sorusu (6/1107)*

REİS — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu arkadaşımız ikinci defa bulunmadıkları için soruları düşmüştür.

28. — *Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, İstanbul'un 500 ncü Fetih yıldönümünü kutlama programına dair Başvekilinden sözlü sorusu (6/1108)*

REİS — Soruyu okuyoruz efendim.

2 . 6 . 1953

T. B. M. M. Başkanlığına

1. İstanbul Fethinin 500 ncü yıl dönümünün tesidine niçin lüzum görülmüştür?
2. Tatbik edilen program neden ibarettir ve hangi merci tarafından tesbit olunmuştur?
3. Bu mübarek, ulvi ve cihanşümul yıl dönümünün kutlanması niçin bu derece zayıf, sönük ve perişan geçmiştir?

Bu sorunun Başvekil veya tanzif edeceği vekil tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile rica ederim.

Mardin Mebusu
M. Kâmil Boran

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI
(Ağrı) — Bu soruya gelecek celsede arzı cevap edeceğim.

REİS — Vekil mehil istemektedir, bu sebeple gelecek birleşime tehir ediyoruz.

KÂMİL BORAN (Mardin) — Soru tarihinden 7 ay geçti, kabul etmem.

REİS — Gündeme devam ediyoruz.

29. — *Trabzon Mebusu Cahid Zamangil'in, hayat pahalılığı ve memur statüsü ıslahatı hakkında Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekillerinden sözlü sorusu (6/1113)*

REİS — Cahid Zamangil arkadaşımız ikinci defa bulunmadıklarından bu soruları düşmüştür.

30. — *Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, ihtikârla mücadele ve hayat pahalılığını önlemek maksadıyla Millî Korunma Kanununa istinaden çıkarılmış olan Koordinasyon Heyeti kararlarının bugünkü işleyiş tarzlarına ve daha bir müddet yürürlükte bırakılacaklarsa yeniden bir revizyondan geçirilip geçirilemeyeceklerine dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1117)*

REİS — Soru sahibi arkadaşımız bulunmadıklarından bu soruyu gelecek birleşime bırakıyoruz.

31. — *Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, hudut harici edilmek istenen Cizreli Türk vatandaşları hakkında İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1115)*

REİS — İçişleri Vekili bulunmadığından gelecek oturuma tâlik ediyorum.

32. — *Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, cami inşası maksadıyla kurulmuş olan derneklere yapılan yardımın miktarına ve Ankara Belediye hudutları içindeki cami ve mesçit sayısına dair Başvekilden sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın sözlü cevabı (6/1116)*

REİS — Soruyu okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Özü : Cami inşaatı hakkında.

1. Cami yaptırmak maksadıyla kurulmuş kaç hayır derneği vardır? Bunlardan müspet mesaisi görülenlere geçen malî yıl bütçesinden ne kadar yardım yapılmıştır, bu yıl ne kadar yardım yapılması düşünülmektedir?

2. Ankara belediye hudutları içinde 30 yıl önceki cami ve mesçit sayısı ile bugünkü cami ve mesçit sayısı nedir?

3. Cami yaptırmak isteyen hayır sahiplerine Hükümet ve belediyelerce ne gibi kolaylıklar gösterilmektedir?

Bu sorunun Başvekil veya tanzif edeceği bir vekil tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile rica ederim.

Mardin Mebusu
M. Kâmil Boran

REİS — Devlet Vekili Celâl Yardımcı.

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Muhterem arkadaşlar; Kâmil Boran arkadaşımızın sorularına arzı cevap ediyorum.

1. — Memleketimizde şimdiye kadar cami inşa ve tamir ettirmek maksadı ile 795 adet cemiyet kurulmuştur.

1952 Malî yılı içinde Vakıflar Umum Müdürlüğü bütçesinin « kudretsiz hayrata yardım » tertibinden bu cemiyetlerden 63 adedine 32 688 lira yardım yapılmıştır.

1953 yılı Vakıflar Bütçesine « dernekler ve köyler tarafından inşa veya tamir ettirilecek camilere yardım » için ayrıca 500 000 lira tahsisat konulmuş olup bu tertipten, bugüne kadar, 161 derneğe 297 459, 289 köy camiine de 114 350 lira yardım yapılmış bulunmaktadır.

2. Ankara Belediye hudutları içinde 30 yıl önce 90 cami ve mesçit mevcut idi. 1935 yılında kabul edilen cami ve mesçitlerin tasnifine dair 2845 sayılı Kanun uyarınca bunlardan 29 adedi kadro haricine çıkarılmıştır. Geçmiş yıllarda bu 29 camiden 14 ü satılmış, dokuzu yıkılarak arsa haline gelmiş, üçü akara çevrilmiş, üçü de istimlak edilmiştir. Geri kalan ve halen faal bulunan 61 kadar dahilî cami ve mesçide ilâveten son yıllarda halk tarafından yaptırılan 11 cami ile birlikte bugün Ankara belediye hudutları dâhilinde 72 cami ve mesçit mevcuttur.

3. Cami yaptırmak maksadıyla kurulmuş derneklere yukarıda belirtildiği veçhile, Vakıflar Umum Müdürlüğünce nakdî yardım yapılma beraber, plân, proje hazırlanması ve saire gibi, teknik yardımlarda da bulunmaktadır. Ayrıca; bâzı belediyelerce şehirlerinde yaptırılan camiler için belediye bütçelerinden yardım edilmekle beraber şehir imar plânlarına göre arsa tahsisi hususunda mümkün olan yardımlar da yapılmaktadır. Hayır sahibi vatandaşlar tarafından münferiden yaptırılan camilere nakdî yardıma mevzuat müsait olmadığından bunlara da ancak teknik yardımlarda bulunmaktadır.

Mâruzatın bundan ibarettir.

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Muhterem arkadaşlar; benim söylememe lüzum yok, hepimiz bir cuma günü namaz zamanı Anafartalar Caddesinden geçmişsinizdir. Zincirli Camiin yanında af buyurun umumi helâlar önünde, etrafta radyolar göbek havaları çalarken, seyyar satıcılar bağıra bağıra mallarının

medhini yaparken müslüman vatandaşlar kirli asfaltın üstünde, seccade vazifesini göremeyecek palaspareler ve kâğıt parçaları üzerinde Cuma namazını kılarak dinî vecibelerini yerine getirmektedirler.

Bu, hem ulvi, hem çok hazin bir manzara-
dır. (Soldan, gürültüler)

AKİF SARIOĞLU (Antalya) — Sattınız camileri, ne yapsın? (Gülüşmeler)

MEHMET KÂMİL BORAN (Devamla) — Eski Savunma Bakanı, rica ederim... (Gülüşmeler), (O söylemedi, sesleri).

Birçok memleketler Yirminci asrın ikinci yarısında tekrar dine, mâneviyata dönmek zarureti hissetmişlerdir. (Soldan, gürültüler)

REİS — Rica ederim, müsaade buyurun, hatip sözünü müddetinde ikmal etsin.

MEHMET KÂMİL BORAN (Devamla) — Biz, Allah'a çok şükür, bu zarureti duymadık. Çünkü hiçbir zaman dinden, mâneviyattan yüz çevirmedik. Vatandaşlarımız Allah'a, dine ve mâneviyata kalblerinin bütün mâsumiyeti ile inanmışlar ve inanmaktadırlar.

Ama bu hazin vaziyetten onları kurtarmak da bizim vazifemizdir. İbadet mutlak bir sükûn ve huzur istiyen, müminin tam bir huşu içinde ve her türlü dünyevi alâkalardan tecerrüt ederek Tanrısıyla başbaşa kalması demektir. Sizlerden sordum; radyo türküleri, şeyyar satıcı bağırsıkları ve otomobil gürültüleri arasında nasıl ibadet edilir? O ibadeti yapan nasıl huzura, sükûna ve feraha kavuşur?

Arkadaşlar, biliyorsunuz ki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları arasında İslâm dininden başka dinlerde bulunanların cemaat teşkilâtları vardır.

REİS — Tamamen sorunuzun dışında konuşuyorsunuz.

MEHMET KÂMİL BORAN (Devamla) — Zatrî âlinizin arzusuna uygun bir şekilde konuşmamı mı istiyorsunuz? Siz Başkan olduktan sonra artık parti adamı değilsiniz, bitaraf olmalısınız.

REİS — Sorunuzdaki sualler başka, burada söyledikleriniz başkadır. Bunları telif ederek konuşun lütfen.

MEHMET KÂMİL BORAN (Devamla) — Demek ben sadece rakamlardan bahsedeceğim, bunların dışına çıkmıyacağım; bu, olacak şey değildir. Dikkat ediyorum benim bütün konuş-

malarım müdahale ediyorsunuz. Bu doğru değildir.

REİS — Sorunuzun dışına çıkarsanız sözünüzü kesmek zorunda kalacağım.

MEHMET KÂMİL BORAN (Devamla) — Bu hareketiniz Tüzüğe aykırıdır. Türkiye Cumhuriyetinde din bakımından mutlak ve kahir ekseriyetini teşkil eden, Müslüman Türklerin böyle bir teşkilâtı yoktur. Zira böyle bir teşkilâta lüzum yoktur. Bunların dinî işleriyle resmî bir Devlet dairesi yani Diyanet İşleri Reisliği meşgul olmaktadır. (Onun vazifesi değildir, sesleri).

Devlet teşkilâtından haberiniz yok..

REİS — Müdahale etmeyin.

MEHMET KÂMİL BORAN (Devamla) — Fakat ne yazık ki bu dairenin bütçesinde cami yaptırmak için hiçbir tahsisat yoktur.

Arkadaşlar, bugün nasîl, ne gibi zaruretler altında fakülteler, hastaneler, kışlalar yapmakta isek, yine aynı sebepler tahtında vatandaşların ibadetlerini, Allaha olan borçlarını sükûn ve huzur içinde, usul ve âdabı dairesinde yerine getirmeye yarıyacak mabetleri de kurmak vazifemizdir. Bunu birkaç derneğin veya bir iki hayırsever vatandaşın teşebbüs ve faaliyetlerine bırakmamalıyız.

AKİF SARIOĞLU (Antalya) — Bırakıyor muyuz?

REİS — Sözünü kesmeyin rica ederim.

MEHMET KÂMİL BORAN (Devamla) — Arkadaşlar, ibadet yeri darlığı çeken büyük şehirlerimizin başında Ankara gelmektedir. Vekil arkadaşın Ankara Belediye hudutları içinde bundan 30 sene evvelki cami ve mescit sayısını verdi. 30 senede belediye hudutları birkaç misli genişlemiş, nüfus kat kat artmış, fakat cami ve mescit sayısında bu artmalarla kıyas edilebilecek hemen hemen hiçbir müspet değişme olmamıştır. Ve işte bunun neticesi, demin üzülererek tasvir ettiğim, hazin manzara. Vekil arkadaşın cami yaptırmak işleriyle uğraşan hayır cemiyetlerinin sayısını da verdi. Siz de gördünüz ki bunlar ihtiyacı karşılayamayacak bir sayı ve takattadır. Ve bunlara Hükümetçe yapılan yardım hiç mesabesinde. Size yakınımızdan, Ankara'dan misaller vereyim: Ankara'da bu mevzu ile uğraşan birkaç hayır cemiyeti vardır. Fakat imkânları pek mahduttur. Ekseriya gönlü gani olan vatandaşların keselerinde para bulun-

muyor. Zengin olanlardan çoğunun ise maalesef hayır işleri ile pek alâkalari yok. Yenişehir Cami Yaptırma Kurumu beş bin lira kadar bir para topluyabilmiştir. Halbuki yaptıracığı caminin asgari masrafı üç milyon liradır. Bu dernek bu vaziyet karşısında ne yapabilir? Cami yaptırmaya teşebbüs eden çok hayır sever vatandaşlarda, Allaha çok şükür, eksik değildir. böyle bir vatandaş Etimesğüt'ta, bir diğer vatandaş, zannederim Kalaba köyünde, isimlerinin daima hayırla yadına vesile olacak mabetler yaptırmışlardır. Ancak bu gibi vatandaşlara maalesef Hükümet ve belediyemiz ellerinden gelen kolaylığı göstermemekte ve bunların heves ve şevkını kırarak vaziyetler daima tahaddüs etmektedir. Meselâ duyduğuma göre hamiyetli bir vatandaş Yeni mahalle'de bir cami yaptırmak istemiş, fakat caminin yeri mevzuunda belediye ile arasında ihtilâf çıkmıştır. Bu yüzden camie başlanamamıştır. Belki de o vatandaş kararından ve gayesinden vazgeçmek mecburiyetinde kalamaktadır.

Vaktinizi daha fazla almak istemiyorum. Me-seleyi şöyle hulâsa edebilirim :

Diyanet İşleri Reisliği veya Vakıflar Umum Müdürlüğü bütçelerine kâfi tahsisat koymak suretiyle bir plân ve program dâhilinde vatandaşların cami ihtiyacı giderilmeli. Diğer taraftan bu işlerle uğraşan ve müspet faaliyetleri görülen hayır derneklerine ve münferit hamiyetli vatandaşlara âzami yardım ve kolaylık gösterilmelidir.

Arkadaşlar, buna muvaffak olan Meclis ve Hükümet bu milletin ebedi minnet ve şükranını kazanacaktır.

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Muhterem arkadaşlar, eğer sayın Kâmil Boran'ın içi de bugün huzurunuzda belirttiği muvakkat dışı gibi ise... (Soldan bravo sesleri, alkışlar)

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Bakanı sadede davet edin, şahsiyata girişmesin.

CELÂL YARDIMCI (Devamla) — Kâmil Boran'ın eğer içi, burada arzettiği şimdiki dışı gibi ise o halde bu takrire karşı vâkı cevap üzerine bir Mebus olarak, bir Türk evlâdı olarak ve bir muhalefet mebusu olarak teşekkür edip kürsüden inmesi icabederdi. Çünkü Ankara'nın cami adedini sordu. Cami adedinin 1935 te hu-

susi bir kanunla nasıl bir kayıtla tahdit edildiğini anlattım. İşin fazla teşrihine girmekten hazer ediyorum. Camilerin bu memlekette, özür dilerim, dilim varmıyor söylemeye; ne gibi işlerde kullanıldığını millet bilmektedir. Cami inşasına yardım için bu mebus arkadaşın, Bütçe Kanununun müzakeresi sırasında 200 bin lira istemesine mukabil bu semih Meclis, 500 bin lira vermiştir, bir sene içinde yarım milyon lira gibi bir para konmuştur, bunu şükranla ifade etmek icabederken...

AKİF SARIOĞLU (Antalya) — Ulus'a sermaye lâzım.

CELÂL YARDIMCI (Devamla) — Hal ve keyfiyet bu merkezde iken ve evvelce hiç yok iken bugün 700 küsür derneğin mevcudiyeti, otuz sene zarfında, 32 000 liraya mukabil, yalnız 1953 senesinde 500 000 lira yardım yapılması, Vakfın ayrıca kendi bütçesinden muazzam miktarda cami tamirlerine para sarfetmesi, yine, her vatandaşın ibadetine, imanına, dinî hürriyetine her türlü hürmet, her türlü itaatın gösterildiği bu memlekette artık bir kere, bin kere daha sabit olmuştur ki bu mevzuda bir iktidarı, bir Hükümeti tenkidetmek için bilmem ki ne olmak gerektir?

MURAD ALİ ÜLGEN (Konya) — Kâmil Boran olmak gerektir.

CELÂL YARDIMCI (Devamla) — Arkadaşlar, Kâmil Boran bu sual tavrini vermekle burada iktidara, Hükümete ve millî vicdana ve halkın ibadetine bir hizmette bulunmuştur. Bu hizmet nasıl yapıldı? Yaptığım Ağrı konuşmasında sadece uhdeme bağlı Vakıflar İdaresinin ieraatı hakkında izahat vererek, kaç camie ne kadar yardım yapıldığından ve vatandaşın müslüman doğup, müslüman öleceğini söylemekten gayrı bir şeyden bahsetmiyen ve propagandaya asla teşebbüs etmiyen bu Hükümet âzamız hakkında nasıl tavrini verdiklerini ve günlerce Ulus Gazetesinin sayfalarında o Hükümet âzasını nasıl mürteci, din madrabazı, siyaset cambazı, inkılâp mezar kazıcası diye tavsif ettiklerini, Şark'tan gelen bu sesin bir moskof sesinden daha feci olduğunu söyleyecek kadar mevzuun nasıl istismar edildiğini hepimiz bilirsiniz.

Kâmil Boran'ın konuşmasından ve benim cevabından sonra bu işin ne şekilde ele alınacağını merakla beklemekteyim.

Kâmil Boran'ın konuşmalarını bu takrir ve silesiyle huzurunuzda ve Türk umumi efkârî önünde cevaplandırdım. Bunlar içerisinde müspet çerçevesine girenlerin bu memleket için bah-tiyarlık olacağına ve menfi olanların ise bedbah-tlık teşkil edeceğine kaniim. Mukadder günü ve mukadder hükmü güvenle beklemekteyiz. (Sol-dan alkışlar)

REİS — Mehmet Kâmil Boran.

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Şahsiyat yapmadı Sayın Bakan; Ulus Gazete-sinden bahsetmedi, Ağrı'daki mürteci, gayri-mürteci sözlerinden bahsetmedi ve Sayın Baş-kan da tabiatıyla en küçük bir müdahalede bu-lunmadı.

REİS — Riyaset müdahale icabeden zamanı ve durumu takdir eder.

MEHMET KÂMİL BORAN (Devamla) — Benim sözlerim sonuna kadar müdahalelerle geçti.

Sayın Yardımcı'ya çok rica ediyorum; bu Mecliste, bu şekilde, bana hitap edemeyecek ve konuşamayacak bir tek adam varsa o da ken-dileridir. Bu itibarla ısrar etmemesini bilhassa kendilerinden rica ederim. (Soldan gülüşme-ler, Allah, Allah sesleri)

REİS — Soru bitmiştir.

33. — *Zonguldak Mebusu Muammer Ala-kant'ın, toprak mahsullerimizin kıymetlendiril-mesi prensibinin önümüzdeki mevsimde pamuk ve kuru çekirdeksiz üzümüne ne şekilde teşmil edi-leceğine dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1123)*

MUAMMER ALAKANT (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar; Büyük Millet Meclisi-nin İçtüzüğü, bir vekile sual tevcih edildiği za-man, en geç iki celse sonunda cevap vermek âmir hükmünü ihtiva etmektedir. Bir vekilin, Büyük Millet Meclisi Riyasetine arzedeceği ve-yahut bir salâhiyetli müdürü vasıtasıyla arzete-receği mâzeretinin vukuu takdirinde sorulara cevap verilmesinin tehiri yoluna gidilebilir.

Halbuki Fethi Çelikbaş arkadaşımız dün öğ-leden sonra burada idi. Akşam saat bire kadar kendileriyle beraberdim.

Büyük bir tatil devresinden sonra burada toplanmış bulunuyoruz. İşlerinin çokluğu bura-da cevap vermeleri için bir mâzeret teşkil et-mez. Böyle bir mâzeret ileri sürülemez. Tec-

rübelerle biliyoruz ki, nasıl bir toplantı olursa olsun, bir vekilin kendisine tevcih edilen sual-leri cevaplandırması lâzımdır. Ekonomi ve Ti-carete Vekâletince alınan kararları anlamayan ve bunları beyenmiyen milletimizin büyük bir kısmı ve burada, Büyük Millet Meclisinde ha-zır bulunan arkadaşlarımız, iki birleşimden beri Sayın Fethi Çelikbaş arkadaşımızın cevaplarına intizar etmektedirler. Parlâmenter taamülleri ileri olan meclislerde, vekillerin sual takrirle-rine cevap vermemesi halinde derhal sual tak-rirleri istizaha kalbedilir. Şunu hatırdan çı-kartmamak lâzımdır ki, bizim Anayasamız mu-cibince her bakan kendi muamelâtından ve ken-di bakanlığının politikasından münferiden istizah takririne mevzudur.

Sayın Fethi Çelikbaş arkadaşımız burada bulunmayışını Başkanlığa münasip bir şekilde arzetmiş olup da burada bu mâzereti ifade edil-miş olsaydı, yahut önümüzdeki Birleşimde bu-rada hazır bulunup sözlü sorulara cevap vere-ceğine dair bizde bir kanaat hâsıl olsaydı bu sözlerime hiç mahal kalmazdı. Ümit ediyorum ki, önümüzdeki Birleşimde burada bulunurlar ve parlâmenter teamülün, istemediğimiz mee-buriyetlerine, bizi sevkettirmezler.

REİS — Sesi kısık konuşmıyor. (Hasta, hasta sesleri).

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Efendim, Muhterem Muammer Bey arkadaşımız Fethi Beyin mâzeretini öğrenme-miş olması mülâhazasıyla belki bu bakımdan haklı olabilirler. Fakat itimat buyursunlar, Fethi Beyin ne iş hacmi fazlalığı ve ne de bu takrire cevap vermemek gibi bir hali mevcuttur. Ham-dolsun hepsi mevcuttur, fakat sesi yoktur. Ya-ni rahatsızdır. Bu sebeple önümüzdeki bir iki birleşimde takrire sözlü olarak cevap verecek durumda değildir. Yazılı olarak emir buyurur-larsa buna her zaman âmadedirler.

REİS — Efendim, bu soru gelecek Birleşime bırakılmıştır.

34. — *Denizli Mebusu Baha Akşit'in Kıbrıs Adası hakkında Hükümetimizin görüşünün ne olduğuna dair Dışişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1124)*

REİS — Baha Akşit arkadaşımız ikinci defa bulunmadıkları için soruları düşmüştür.

35. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, otomobil ve lüks eşya ithalinin tahdidi hakkında ne düşünüldüğüne dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1125)*

REİS — Vekil bulunmadığı için gelecek Birleşime talik edilmiştir.

36. — *Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Et ve Balık Kurumu Umum Müdürlüğü'nün kadro, hizmet ve masrafları hakkında Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1126)*

REİS — Vekil bulunmadığı için bu da gelecek Birleşime talik edilmiştir.

37. — *Sinob Mebusu Muhit Tümerkan'ın, ilmî buluş, inceleme ve sanat eseri sahiplerinin ne şekilde taltif ve teşvik edildiklerine dair Millî Eğitim ve Sağlık ve Sosyal Yardım vekillerinden sözlü sorusu (6/1132)*

REİS — Muhit Tümerkan arkadaşımız bulunmadığı için gelecek Birleşime talik edilmiştir.

38. — *Malatya Mebusu Hikmet Fırat'ın, Malatya Vilâyetinin Besni Kazasında mevcut Trahom Hastanesinde yapılan silâh araması esnasında vukubulan dövme hâdisesi dolayısıyla müsebbipleri hakkında ne muamele yapıldığına dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1134)*

REİS — Vekil bulunmadığı için gelecek Birleşime talik edilmiştir.

39. — *Çankırı Mebusu Kemal Atakurt'un, temditli jandarma onbaşlarının durumu hakkında ne düşünüldüğüne dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1142)*

REİS — Soru sahibi bulunmadığı için gelecek Birleşime bırakılmıştır.

40. — *Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, ilköğretim çağı dışındaki vatandaşlara okuma yaşma öğretmek için ne gibi tedbirler alındığına ve alınacağına dair Millî Eğitim Vekilinden sözlü sorusu (6/1156)*

REİS — Kâmil Bey Millî Eğitim Vekili arkadaşımız bulunmadıkları için bu sorunuz da gelecek Birleşime kalıyor.

41. — *Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Milletlerarası Halk Kredisi Beşinci Kongresi hâ-*

tırası olarak bastırılan posta pulları hakkında Başvekilden sözlü sorusu (6/1168)

REİS — Soruyu okutuyorum efendim.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine Bastırılacak para, pul, tahvil, çek ve sair evrak ve madenî paralar üzerine yalnız Türkiye Cumhuriyetinin bânisi Atatürk'ün resminin konulması hakkında 1950 yılında bir milletvekili arkadaşımız tarafından Yüksek Meclise sunulan kanun teklifi Maliye Komisyonunda müzakere edilerek esası kabul edilmiş ve Hükümetçe alınan bu husustaki prensip kararının kanuna lüzum olmadan yürütülebileceği tabii görülerek kanun teklifine mahal kalmamış ve keyfiyet böylece Yüksek Meclisin 8. XII. 1950 Cuma günü 16 nci Birleşiminde tasvibine iktiran eylemişti.

Meclisin bu tasvip ve temayülüne uyularak Türk harfleriyle basılacak altın paranın şekline dair olan 12. V. 1944 tarih ve 1397 sayılı Karar Meclise 1 Ağustos 1951 tarih ve 1738 sayılı Kararla tadil edilmek suretiyle Meclisin kararı ve arzusu altın para üzerinde yerine getirilmiş ve basılan yeni kâğıt para, pul ve diğer kıymetli evrakta da buna muvazi hareket olunmuştur.

Hal böyle iken, Milletlerarası Halk Kredisi Beşinci Kongresi hâtırası olarak P. T. T. tarafından bastırılıp Eylül ayı başından itibaren tedavüle konulan 20 ve 15 kuruluşluk posta pulları üzerine sayın Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ın resimleri konulmuştur.

Büyük Millet Meclisi karar ve temayülâtına aykırı olan bu hareketin bir zühul neticesi olup olmadığının sayın Başbakan tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi arz ve rica ederim.

Trabzon Milletvekili
Hamdi Orhon

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağ-
rı) — Gelecek Birleşimde cevaplandırmak üzere tehirini istiyorum.

REİS — Gelecek Birleşimde cevaplandırmak için mehil istiyorlar. Bu itibarla gelecek Birleşime kalmıştır.

42. — *Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, «The Newyork Times» adlı Amerikan gazetesinin 16. VIII. 1953 günlü sayısında neşredi-*

len afyon kaçakçılığı hakkındaki habrin doğru olup olmadığına dair Başvekilden sözlü sorusu (6/1169)

REİS — Halil Sezai Erkut burada mı efendim? (Yok sesleri) Soru sahibi bulunmadığı için gelecek birleşime bırakıyoruz.

43. — *Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, kendilerine Yenimahalle'de arsa tahsis edilen vatandaşların belediye muamelâtında ve kredi verilmesinde uğradıkları güçlükler hakkında ne gibi çareler düşünüldüğüne dair Başvekilden sözlü sorusu (6/1175)*

REİS — Halil Sezai arkadaşımız burada değildir, gelecek birleşime bırakılmıştır.

44. — *Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, İstanbul'daki C. H. P. toplantısında vâkıf polis müdahalesine dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1177)*

REİS — Gündemin 44 ncü maddesi; Kâmil Boran arkadaşımızın İçişleri Vekilinden sordukları bir sorudur, İçişleri Vekili burada bulunmadığından gelecek birleşime talik ediyorum.

45. — *Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, Libya Devlet Reisine hediye edilen kılıç hakkında Başvekilden sözlü sorusu (6/1178)*

REİS — Soruyu okutuyorum :

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Zafer Gazetesinin 20 . IX . 1953 tarihli nüshasında Reiscumhur tarafından Libya Devlet Reisine hediye edildiği ve Yavuz Sultan Selim'e ait bulunduğu bildirilen kılıcın müzelerimizden mi alınmış olduğu?

Müzelerimizden alınmamışsa nereden ve ne şekilde tedarik edildiğinin Başvekil tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile rica ederim.

Mardin Mebusu

M. Kâmil Boran

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Efendim, bu soru üzerinde arzı cevapta bulunmak için bâzı dairelerle muhabere yapmak mecburiyeti hâsıl olmuştur. Henüz cevap gelmemiştir. Bir hafta müddet isticram ediyorum.

REİS — Soruyu bir hafta sonraya talik ediyorum.

46. — *Kars Mebusu Hüsamettin Tuğaç'ın, 1950 senesinden beri Ağrı Vilâyetinde yapılan ve tamir edilen camilere, Karaköse'de tamir edilecek camiler için yapılacak olan yardımlara ve bu husustaki beyanata dair Başvekil ve Adalet Vekilinden sözlü sorusu (6/1187)*

REİS — Hüsamettin Tuğaç burada yoklar. Soruyu gelecek birleşime talik ediyorum.

47. — *Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Kars Belediyesi Gaz Ambarında vukubulan yangının neticesinde ölen ve yaralananların ailelerine ne gibi yardım yapıldığına ve bu hâdise dolayısıyla ihmalleri görülenler hakkında tahkikat yapıp yapılmadığına dair İçişleri Vekilinden sözlü sorusu (6/1188)*

REİS — Sırrı Atalay; Vekil Bey yoklardır. Sorunuzu gelecek birleşime bırakıyorum.

48. — *Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, döviz almadan yüz lira ile harice seyahat edenler hakkında ne düşünüldüğüne ve bu şekilde seyahat edenlerin miktarına dair Maliye Vekilinden sözlü sorusu (6/1191)*

REİS — Maliye Vekili yoktur. Soruyu gelecek birleşime bırakıyorum.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Niçin yoktur? Onunda mı sesi kısılmış?

49. — *Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, transfer işlerinin geciktirilmesi ve paramızın harıçteki kıymetini kaybetmesi sebeplerine, traktör yedek parçalarının pahalılaşması ve lâstiklerin karaborsaya intikali karşısında ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ve döviz açığı ile altın stoku miktarına dair Ekonomi ve Ticaret ve Maliye Vekillerinden sözlü sorusu (6/1192)*

REİS — Her iki vekil de yoktur. Sorunuz gelecek birleşime kalmıştır.

50. — *Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Ankara Radyosunun 20 . X . 1953 Salı günü saat 13 teki haberler servisinde yaptığı neşriyata dair Başvekilden sözlü sorusu (6/1195)*

REİS — Soruyu okuyoruz efendim.

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Radyo partizan neşriyatına hız vermiştir. Bu cümleden olarak, 20 . 10 . 1953 salı günü saat 13 haberler servisinde Ankara Radyosu bir gün

evvel Antalya'da Demokrat Parti tarafından yapılan mitingde üç bakandan başka konuşan Ankara Belediye Başkanı Atıf Benderlioğlu ile Manisa Milletvekili Samet Ağaoğlu'nun nutuklarını da yazmıştır. Başbakan'ın Radyo Kanunu teklifimizin İçişleri Komisyonunda müzakeresi esnasında «Radyo partizan neşriyat yapmıyacaktır. Şahsan muhalefete teminat veriyorum ve vadediyorum.» tarzındaki beyaniyle bu gibi neşriyat tezat teşkil eylemektedir.

Başbakanın vait ve teminatına rağmen millî vicdanı zedeliyen bu gibi partizan neşriyata muhalefetin radyo ile cevap verme hürriyet ve hakkını tanımayan yetkili merciler devam ve müsaade cesaretini nereden alıyor

Sayın Başbakan tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletinizi arz ve rica ederim.

Trabzon Mebusu
Hamdi Orhon

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI
(Ağrı) — Gelecek birleşime bırakılmasını rica ediyorum.

REİS — Gelecek birleşime cevaplandırılmak üzere mehil istiyorlar, gelecek birleşime talik edilmiştir.

51. — Sinob Mebusu Ali Şükrü Şavli'nin, Sinob Vilâyetinin umumi sağlık durumu hususunda ne düşünüldüğüne dair Sağlık ve Sosyal Yardım Vekilinden sözlü sorusu (6/1199)

REİS — Sinob Mebusu Ali Şükrü arkadaşımız buradalar mı? (Yok sesleri) Arkadaşımız bulunmadıkları için gelecek birleşime talik ediyorum.

52. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, İspanya'ya yapılan buğday ihracına ve bundan zarar eden üç firmaya tanınan takas imtiyazı ile fındıklarımızın ne suretle satıldığına dair Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1200)

REİS — Atıf Topaloğlu arkadaşımız buradalar mı efendim? (Yok sesleri) Bulunmadıkları için gelecek birleşime kalmıştır.

53. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Karadeniz müstahsullarının kredi kooperatiflerine ve bankalara olan boçlarının tecili ve kredi kooperatiflerinden alınan faizlerin normal hale indirilmesi hususlarında ne düşünüldüğüne dair

Ekonomi ve Ticaret Vekilinden sözlü sorusu (6/1201)

REİS — Atıf Topaloğlu arkadaşımız bulunmadıkları için bu soru da gelecek birleşime kalmıştır.

54. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Ankara Radyosunun 28 . X . 1953 Çarşamba günü saat 13 teki ve 31 . X . 1953 Cumartesi günü saat 19 daki haberler servisinde yaptığı neşriyata dair Başvekilinden sözlü sorusu (6/1202)

REİS — Atıf Topaloğlu arkadaşımız bulunmadıkları için gelecek birleşime kalmıştır.

55. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, köy yollarına ayrılan 50 milyon liralık ödeneğin vilâyetlere ne suretle tevzi edildiğine ve sarfiyatın kontrol edilip edilmediğine dair Bayındırlık Vekilinden sözlü sorusu (6/1203)

REİS — Atıf Topaloğlu arkadaşımız olmadıkları için gelecek birleşime kalmıştır.

56. — Kars Mebusu Esat Oktay'ın, Ardahan Posof yolunun ne zaman ikmal edileceğine dair Bayındırlık Vekilinden sözlü sorusu (6/1206)

REİS — Soruyu okutuyorum :

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına Kars'ın 33605 nüfuslu Posof Kazası, memleketimizin merkeze en uzak ve Rus hududunda olan şirin bir ilçesidir.

Bu kazamız merkezi, vilâyet merkezi olan Kars'a 179 kilometre ve yolu üzerindeki Ardahan Kazasına 77 kilometre mesafededir.

Yolsuzluk yüzünden bu ilçemiz, senelerden beri memleketimizden âdeta tecrit edilmiş bir vaziyettedir. Bu yüzden iktisadi kalkınma imkânı olmadığı gibi zaruri ihtiyaçlar da güçlüklerle temin edilebilmektedir. Şöyle ki : Kars - Ardahan arası 102 kilometredir. Nakliye ücreti beher kiloda 1, 5 - 2 kuruştur. Ardahan - Posof arası 77 kilometre olduğu halde nakil ücreti beş misli yüksek yani 7 - 10 kuruş beher kilodur.

İntihap mıntakam olması dolayısıyla bu defa yaptığım mahallî tetkikatından elde ettiğim bilgiye göre : bu ârizalı güzergâhın Posof - Damaç arası olan 40 kilometresi halen ele alınmış ise de hiç el sürülmemiş yerleri de mevcuttur.

10 metreden geniş 4 köprüye ve 6 adet daha küçük köprüye ve 5 adet büyük menfeze ihtiyaç bulunduğu öğrenilmiştir. Bu sonuncular hiç ele alınmamıştır. Yeni güzergâh ele alınmış olduğundan eski yol tamamen metruk ve bakımsız kalmış ve geçit vermez bir duruma düşmüştür.

Ham toprak durumundaki, köprü ve menfezleri olmayan yeni tesviye turabiyede motörlü vasıtalar için çok az ve pek güçtür. Şark ikliminin uzun süren kış ve yağmurları senenin ancak dört beş ayında motörlü vasıtalara geçit verebilmektedir. Mahallî mahsulât değerlendirilmediği gibi, temine muhtaç oldukları zaruri pek çok eşya maliyeti sair mıntakalarımıza nazaran çok yükselmektedir. Bu yüzden Posof Kazası ve civarı halkımızın çektikleri ıstırap ölçsüzdür.

Orada yeni yaptığımız tetkikattan, hali hazır çalışma temposuna bakarak istidlâlîme göre bu yol birkaç senede ancak tamamlanabilecektir. Zavallı Posof'lular bir hayli zaman daha ıstıraplara katlanmaya mecbur olacaklardır.

İdari ve iktisadi bakımdan bir an evvel yapılması elzem olan bu yolun ikmalîyle hudut

bekçiliğimizi yapan şirin Posof'umuzun fedakâr ve vefakâr halkının memleketle irtibatını en kısa bir zamanda temin suretiyle refaha kavuşmalarını teminle ıstıraplarının giderilmesi için Sayın Bayındırlık Bakanımızın bu husustaki düşüncelerinin sözlü olarak açıklanmasına delâletinizi saygılarımla rica ederim.

Kars Mebusu
Dr. Esat Oktay

REİS — Bayındırlık Vekili.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEY-TİNOĞLU (Eskişehir) — Sorunun okunuşundan da anlaşıldığı üzere, Posof yolu hakkında Dr. Esat Bey arkadaşım gayet tafsilâtli malûmat istemektedir. Bu soru daha yeni verilmiştir ve iki birleşim sonra hemen gündeme alınmıştır. Kendilerini tatmin etmek üzere bütün bu soru-dukları sualleri tam mânasiyle cevaplandırmak için mahalline bir müfettiş göndermiş bulunuyorum. Onun gelmesine intizaren bir hafta sonraya talikını rica ediyorum.

REİS — Bir hafta sonraya talik ediyoruz Esat Bey.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 2624 sayılı Kanun hükümlerine göre istihdam edilen orta tahsil yardımcı öğretmenliklerinde geçen hizmetlerin, 5434 sayılı Kanunun geçici 65 nci maddesinde bahsedilen «aylık ücretli sürekli vazifeler» meyanında bulunup bulunmadığının tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve Geçici Komisyon raporu (3/489)

REİS — Bu rapor hakkında geçen birleşimden söz alan arkadaşlar mevcuttur. Feridun Fikri Düşünsel arkadaşım sözünden vazgeçtiler. Yeredoğ Kişioğlu, buyurun.

YEREDOĞ KİŞİOĞLU (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar; bu tefsir isteğinde emvzuubahis öğretmen yardımcıları, sürekli vazifelerde bulunmadıkları için tefsir imkânı görülmemektedir. Bunun için bu meseleyi tamamiyle incelemiş Emekli Sandığı Kanunu gözden geçirilmiş, tefsir metoduna göre bu yardımcı öğretmenlerin borçlanmasına esas olacak hizmetleri bu kanun gereğince saymak imkânı görülmemiştir.

Ancak bu işte hassasiyet gösteren arkadaşlarımız haklıdır ve aynı hissi bizler de duyduk.

komisyonda bulunduğumuz sırada bu işin tefsir yolu ile halledilemeyeceğini görüp hemen bir kanun teklifi yapmış bulunuyoruz.

Sayın arkadaşlar, kanun tekliflerini gösteren böyle elimizde bir broşürümüz vardır. Bunun içinde 54 ncü sayfada Kastamonu Mebusu Hayri Tosunoğlu ve beş arkadaşının teklifi diye geçmektedir. Bu teklif sahipleri arasında ben de bulunmaktayım. (Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair) diye geçmektedir, 2/541 sayılı tekliftir. Bu, broşürün 54 ncü sayfasında kayıtlıdır. Ancak arzettiğim gibi bu işin tefsir suretiyle halli mümkün değildir. Kanun teklifimiz Maliye ve Bütçe komisyonlarına verilmiş bulunmaktadır, arkadaşların ona intizar etmeleri lâzımgelmektedir. Meseleyi, komisyonda bulunduğum için bu şekilde arz ediyorum. (Doğru sesleri).

REİS — Remzi Oğuz Arık.

REMZİ OĞUZ ARIK (Seyhan) — Arkadaşımızı dinledikten sonra vazgeçtim.

REİS — Raporun reye konması icabetmektedir. Fakat ekseriyet bakımından bir netice alacağımızı tahmin etmiyorum.

16 Kasım 1953 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime nihayet veriyorum.
Kapanma saati : 16,05

B — YAZILI SORULAR

1. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, köylerle bağlı buldukları PTT merkezleri arasındaki mesafenin tesbiti ve köylere telgraf kabul edildiğinin ilânı hususlarında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevabı (6/1155)

16 . VII . 1953

T. B. M. Meclisi Reisliğine

PTT İdaresi köylere keşide edilen telgraflar için saat başına 100 kuruş almak suretiyle bir kolaylık sağlamayı temin etmiş bulunmaktadır. Bu güzel halk hizmeti üzerinde lâyük olduğu kadar imali fikredilmemiş ve gereken tedbirler alınmamıştır. Bu cümleden olarak Türkiye'de her hangi bir köye çekeceğiniz telgraf için alâkalı memur keşideciye telgraf merkezi ile köy arasındaki mesafeyi sormakta ve keşideciye köyle merkez arasındaki mesafeyi noksan takdir ettiği takdirde telgrafın muhatabına gönderilmeyeceği de hatırlatılmaktadır. Halbuki PTT İdaresi ulaştırma işlerinde böyle mühim bir ihtiyaca cevap verirken PTT Merkezleri ile köyler arasındaki mesafeyi tetkik ve bir cetvele bağliyabilir ve bütün merkezlerde bulundurabilir. Bu husus vilâyetlere yapılacak bir tamim ile temini kabil olacağı kanaatiyle aşağıdaki hususların Ulaştırma Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını hürmetlerimle rica ederim.

Çankırı Mebusu
Kâzım Arar

1. Türkiye'de mevcut PTT Merkezlerine mülki teşkilât itibariyle bağlı bulunan köylerin merkeze olan (kilometre mümkün olmadığı takdirde saat hesabıyla) mesafelerinin tesbiti için ne düşünülmektedir?

2. Bu husus tesbit edildiği takdirde PTT İdaresinin gelirinde bir fazlalık temini için köylere telgraf kabul edildiği hususunun umuma

duyurulması düşünülmekte midir?

3. Bu ücretlerin azaltılması mümkün müdür?

T. C.

Ulaştırma Bakanlığı

3.XI.1953

PTT İşletme Genel

Müdürlüğü

Telg. ve Tf. D. R.

Sayı : 11706/31870

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

6/115-5610/12545 sayılı ve 17 .VII. 1953 T.

Y. C. :

PTT merkezlerinin tevziat hudutları dışında ikamet edenler namlarına çekilmekte olan telgraflardan ayrıca ahemin bulunduğu mahal- lin merkeze olan mesafesinin her saati için yüz kuruş (sürücü) ücreti alınmakta ve mezkûr telgraflar bu ücret karşılığında mevrit PTT merkezlerince temin edilen bir şahıs marifetiyle aheilarına gönderilmektedir .

PTT merkezlerinde, bölgelerindeki köy ve mevkilerin merkeze olan mesafelerini gösterir birer liste bulundurulmaktadır. Ancak takriben 40 000 aded köyün bağlı buldukları merkezlere olan mesafeleri bütün merkezlerde bulundurulmadığından telgrafı çekenden köyün merkeze olan takribi mesafesi sorulmakta ve ona göre sürücü ücreti alınmakta ise de bu sürücü ücreti hakiki mesafeye nazaran noksan görüldüğü veya alınmış olan ücretle telgrafı götürmeye istekli kimse bulunmadığı takdirde mevrit PTT merkezi, keyfiyeti, mahreğ PTT merkezine bildirerek ücreti tamamlattırmakta ve bu suretle sürücü ücretiyle çekilmiş olan telgrafın alıcısına teslimini sağlamaktadır. Bidayette sürücü ücreti noksan alınmış olan telgrafların sahiplerine gönderilmeyerek iptal edilmeleri bahis mevzuu bulunmamaktadır.

1. Bununla beraber PTT merkezlerindeki listelerin tevhibi ve bunların bastırılarak bütün PTT merkezlerine tevzii hakkında gerekli çalışmalara başlanmış bulunmaktadır. Bu listeler bastırılıp tevzi edildikten sonra köylere ait telgrafların sürücü ücretleri talgrafların kabulleri sırasında listedeki mesafeye göre tahsil olunacaktır.

2. Sürücü ücreti ile köylere telgraf kabul edilmekte olduğu hakkında PTT merkezlerine ilân astırılmıştır. Bu hususta Ankara telefon rehberine de bir yazı dercolunmuştur.

3. Sürücü ücretli telgrafları alıcılarına götürmek için istekli bulmakta güçlükler çıkmasına ve netice itibariyle vatandaşların telgraflarının alıcılarına gönderilmesinde gecikmeler vukubulmasına sebep olacağı cihetle halen bu ücret miktarında azaltma yapılması bugün için mümkün görülmemektedir. Esasen birçok kaza, buca ve köylerde açılmakta olan merkezler telgraf şebekesine bağlandıkça köylerin merkezlerimize olan mesafeleri kısalmakta ve bu suretle telgraf sahiplerinden eskiye nispetle daha az miktarda sürücü ücreti alınmaktadır.

Bununla beraber ilerde bu telgrafların daha az meblâğ ile alıcılarına gönderilmeleri mümkün olduğunda sürücü ücretinin miktarı azaltılacaktır.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim .

Ulaştırma Vekili
Y. Üresin

2. — *Malatya Mebusu Mehmet Kulu'nun, Malatya - Arapkir yolundaki Morhamam ve söğütlü çayları üzerinde köprü inşasına ne zaman başlanacağına dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı (6/1157)*

22. VII. 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Malatya - Arapkir yolu üzerindeki Morhamam ve Söğütlü çayları üzerinde köprü yoktur ve bu yüzden ilkbaharda aylarca vesait işlemekte ve halk ıstırap çekmektedir.

Bu iki köprünün inşasına ne zaman başlanacağına Bayındırlık Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına yüksek delâletlerini saygı ile rica ederim.

Malatya Mebusu
Mehmet Kulu

T. C.

Bayındırlık Vekâleti
Hususi Kalem
Sayı : 518

1. IX. 1953

B. M. Meclisi Reisliğine,
Ankara

23. VII. 1953 gün ve 6 - 157/5634 - 12650 sayılı yazıları karşılığıdır :

Malatya - Arapkir yolundaki Morhamam ve Söğütlü çayları üzerinde köprü inşasına ne zaman başlanacağına dair Malatya Mebusu Mehmet Kulu tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoğlu

Malatya - Arapkir yolundaki Morhamam ve Söğütlü çayları üzerinde köprü inşasına ne zaman başlanacağına dair Malatya Mebusu Mehmet Kulu tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır :

Malatya - Arapkir yolu üzerindeki Morhamam ve Söğütlü çayları üzerinde köprü inşası ele alınmış bulunmaktadır.

Malatya - Arapkir Devlet yolunun bu kısmında aplikasyon yapılmış olduğundan halen köprü yeri makta ve plânkoteleri hazırlanmaktadır.

3. — *Çankırı Mebusu Kemal Atakurt'un, yeni Orman Kanunu kabul edilinceye kadar ev, samanlık ve ahır gibi zati ihtiyaçların temini hususunda ne düşünüldüğüne ve bu sene yapılan kesim ve ormanlarda çürümekte olan tabii devriklerin köylülere verilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair sorusuna Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/1158)*

23. VII. 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki hususlara Tarım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Çankırı Mebusu
Kemal Atakurt

1. Orman Kanunu bugünlerde Meclisten çıkamıyacağına göre, kanunun Büyük Millet Meclisinden çıkmasına değin ev, samanlık, ahır gibi

zati ihtiyaclarının temini için Hükümet ne düşünmektedir?

2. Bu zati ihtiyaclarını vermek için bu sene yapılan kesim ve ormanlarda çürümekte olan tabii devriklerin köylülere verilmesi için ne tedbir alınmaktadır?

T. C.

Orman Umum Müdürlüğü 7 . X . 1953
Şubesi : 4. Ks. II
H. No. : 4021-4
U. No. : 977

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

24 . VII . 1953 gün ve 6-1158/5639-12678 sayılı emirlerinize karşılıktır :

Çankırı Mebusu Kemal Atakurt tarafından iki madde halinde verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. Köylü vatandaşların ev, samanlık, ahırlarına lüzumlu yapacak ve yakacak ihtiyaclarının ormanların tahammülleri nispetinde 5653 sayılı Kanunun hükümleri gereğince karşılanmasına devam olunmaktadır.

2. Ormanlarda mevcut tabii devrikler birinci maddede arzedildiği üzere köylü zati ve müşterek ihtiyaclarına tahsis edilmekte, fazla kaldığı takdirde piyasaya arz etmek üzere depolara taşınmakta, odun olduğu takdirde % 100 ü tomruk olduğu takdirde % 25 şî kadarı taşıyanlara pazarlıkla satılmaktadır.

Mevzuubahis ihtiyacların zamanında karşılanması için 4 . VIII . 1953 gün 4000-85 sayılı tamim ile valiliklere ve 4 . VIII . 1953 gün 4000-84 sayılı, 31 . VIII . 1953 gün 4021-4 sayılı tamimlerle de Orman Başmüdürlüklerine gerekli talimat verilmiş ve her iki teşkilâtın bu hususta iş birliği yapmaları temin olunmuştur.

Durumu bilgilerinize saygı ile arz ederim.

Tarım Vekili
Nedim Ökmen

T. C.

Tarım Bakanlığı 4 . XI . 1953
Orman Genel Müdürlüğü
Şubesi : 4. KS. 1
H. No : 4003 - 21
U. No : 1076

Büyük Millet Meclisi Yüksek Makamına

24 . VII . 1953 gün 6/8958 - 5639/12678 sayılı

yazıya karşılık :

Çankırı Mebusu Kemal Atakurt'un, köylü zati ihtiyaclarını ile ormanlardaki devriklerin köylülere verilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair Yüksek Reislüğünüze verilmiş olduğu 23 . VII . 1953 günlü önergesi incelendi.

1. Ev, samanlık, ahır gibi zati ihtiyacları mer'i Orman Kanunu hükümlerine göre karşılanmaktadır.

2. Tahammülü müsait ormanlardan yapılan kesimler ile ormanda mevcut tabii devrikler tercihan zati ihtiyaclarına verilmekte, bakiyesi piyasa için istihsal edilmektedir.

Zati ihtiyacların karşılanmasının ilk plâna alınıp âzami titizliğin gösterilmekte olduğunu saygı ile arz ederim.

Tarım Vekili
N. Ökmen

4. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, İsmetpaşa - Karabük yolu inşaatının gecikmesi sebebi hakkındaki sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı (6/1160)

Ankara, 5. VIII. 1953
Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek
Başkanlığına

Ankara

Özeti: Bayındırlık Bakanlığından yazılı sorudur.

1. Karabük Demir - Çelik Fabrikası mamullerinin İstanbul ve diğer yerlere naklinde olduğu kadar, hayati önemi bulunan İsmetpaşa - Karabük yolunun keşfi yapılmışsa da inşaatına aydardır tevessül edilmemiştir, gecikmesi sebebi nedir?

2. İşbu yazılı soruma Bayındırlık Bakanı tarafından cevap verilmesini rica ederim. Saygılarımla.

Zonguldak Milletvekili
Avukat
Abdürrahman Boyacıgiller

T. C.

Bayındırlık Vekâleti 9 . IX . 1953
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 529

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reislüğüne

Ankara
6 . VIII . 1953 gün ve 6/1160/5665/12778 sa-

yılı yazıları k :

İsmetpaşa - Karabük yolu inşaatının gecikmesi sebebi hakkında Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoglu

İsmetpaşa - Karabük yolu inşaatının gecikmesi sebebi hakkında Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır:

1953 yılı inşaat programına dâhil olan İsmetpaşa - Karabük yolu 28 .IX. 1953 tarihinde ihale edilmek üzere eksiltmeye çıkarılmıştır. Güzergâh etüdüleri dolayısıyla keşif evrakı ancak hazırlanabilmiştir. İhale 1953 yılı içinde yapılacağına göre esasen bir gecikme de bahis mevzuu değildir.

5. — *Trabzon Mebusu Cemal Reşit Eyüboğlu'nun, Türk vatandaşlarının Yugoslavya'da bırakmış oldukları emlakın tasfiyesi hususunda Hükümetin yeni teşebbüsleri olup olmadığına dair sorusuna Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'nün yazılı cevabı (6/1161)*

Ankara : 4.VIII.1953

B. M. Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sayın Dışişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini rica ederim. Saygılarımla.

Trebzon Milletvekili
C. R. Eyüpoğlu

Soru :

Türk vatandaşlarının, Yugoslavya'daki emlakının tasfiyesine dair Türkiye ile Yugoslavya arasında 5 . I . 1950 tarihli protokol imzalanmıştır.

Bu protokol esasları dairesinde, Yugoslavya'daki Türk emlakı ve alacaklarının ve değerlerinin tesbiti icap etmekte idi.

Bu maksatla Belgrat'a gönderilen bir heyet orada aylarca kalmış, müspet bir netice elde etmeden geri dönmüştür.

Bu defa, Türkiye - Yugoslavya Ticaret Anlaşmasının Büyük Millet Meclisinde müzakeresi sırasında Dışişleri Bakanı, sorduğum bir suale cevaben; « bu meselenin en kısa bir zamanda,

alâkalı vatandaşlarımızı memnun edecek surette halledileceğini, bu hususta Yugoslav Hükümetinin de anlayış ve iyi niyet göstermekte olduğunu » söylemişlerdi.

On binlerce vatandaşımızı ilgilendirmesi bakımından olduğu kadar Devletler arası hukuk bakımından da özel ehemmiyet taşıyan bu konu üzerinde Hükümetimizin yeni teşebbüsleri var mıdır?

T. C.

Dışişleri Vekâleti
Ticaret ve Tic. Anl. D. U. M.
Şube 3.
U. No. 57139
H. No. 90

31.VIII.1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Genel Kâtip, Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan 6 Ağustos 1953 tarihli ve 5666/12780 sayılı yazıları cevabıdır:

Trabzon Mebusu Cemal Reşit Eyüboğlu tarafından Yugoslavya'daki Türk emlakine dair Yüksek Başkanlıklarına verilen yazılı soru önergesi hakkındaki cevap ilişikte takdim kılınmıştır. Derin saygılarımla arz ederim.

Dışişleri Vekili
F. Köprülü

Yugoslavya'da ısdar olunan kanunlarla milileştirilen emlak meyanında Türk tâbiyetinde bulunan eşhasa ait olanlara mukabil tazminat temini için Hükümetimiz zamanında teşebbüslerde bulunmuş ve bu hususta 5 Ocak 1950 tarihinde Yugoslav Hükümetiyle bir Protokol akdetmiştir. Bu Protokol ahkâmı mucibince Belgrad'da teşekkül eden Muhtelit Komisyonunda cereyan eden müzakereler sırasında, bir taraftan tazminat taleplerine ait dosyalar üzerindeki tetkikat devam ederken, bir taraftan da, tazminatın dayanacağı esaslar üzerinde görüşmeler yapılmıştır. Malların kıymetlendirilmesinde esas olarak alınacak paranın nev'i ve râyici üzerinde iki heyet arasında mutabakata varılamadığından, görüşmelere devam edilememiş ve Yugoslav Heyeti ile temasın Büyükelçiliğimiz vasıtasıyla idamesine karar verilerek Heyetimiz avdet etmiştir.

Belgrad'daki Karma Komisyonunda edinilen tecrübelerden, Yugoslavlar ile yapılacak Türk-

lero ait emlâkin tasfiyesi hakkındaki müzakere-lerde talep dosyalarının her biri üzerinde ayrı ayrı mahallinde araştırmalar yapılması ve evrakı natamam olanların Yugoslav tapu kayıtlarında aranması usulünün bu işi senelerce sürüncemede bırakacağı ve hattâ intacına tamamen mâni olacağı kanaatine varılmıştır. Bu mü-lâhaza ile, bir taraftan tazminat talebinde bulunan vatandaşların her birinin hakkını tesbit edebilmek, diğer taraftan da, Yugoslav Hükümeti ile yapılacak görüşmelere esas teşkil edecek global bir rakam istihsalı için dosyaların tarafımızdan tekrar tasnif ve kıymetlendirilmesi cihetine gidilmiştir.

Bu neticeyi elde etmek üzere, Yugoslavya'da emlâki bulunanların Türkiye'de teşkil ettikleri Dernekler Birliğinin mümessillerinin de iştirakiyle, dosyalar, evvelâ ihtiva eyledikleri evrakı müsbiteye göre tasnif edilmiş, bilâhara, mevcudiyeti evrakı müsbite ile sahit olan mallar aynı komisyon tarafından global bir meblâğ talebine esas olacak şekilde takribî olarak kıymetlendirilerek matlubatımızın yekûnu elde edilmiştir. Bu kıymetlendirme sırf global bir rakam elde edilmek üzere yapılmış olup muvakkattir. Müzakereler neticelendikten sonra alâ-kadarlara tediye yapılmadan evvel kıymetlendirme işinin daha geniş bir heyet marifetiyle ve daha uzun zaman sarfiyle yeniden yapılması icabedecektir.

Gerek Belgrad'daki Büyükelçiliğimiz, gerekse Ankara'daki Yugoslav Sefareti vasıtasıyla yapılan teşebbüslerle Yugoslav Hükümeti, verilecek tazminatın yekûnu üzerinde görüşmeye imale edilmeye çalışılmış ve neticede Yugoslavlar bu yeni hususu görüşmek üzere Ankara'ya bir Yugoslav Heyeti göndermeye muvafakat eylemişlerdir. Bu heyetle yapılan temaslar neticesinde varılan mutabakata göre, Yugoslavya'da kalan Türk emlâki, malların, eins, miktar, mahal ve sahipleri zikredilmek suretiyle listeler halinde tarafımızdan Yugoslav makamlarına tevdi edilecek, Yugoslav Hükümetince mahallinde yapılacak araştırmalar sonunda, talep eylediğimiz global rakam üzerinde görüşmelere başlanılacaktır.

Halen, malların aidiyeti, eins ve miktarları bir komisyon tarafından dosyalardan istihraç edilmekte ve Fransızcaya tercüme edilerek Büyükelçiliğimiz vasıtasıyla peyderpey Yugos-

lav Hariciye Nezaretine tevdi olunmaktadır.

Yugoslav Hükümeti tarafından yapılacak bu araştırmalar, vakıa, yukarda arzedilen mahzurlardan salim değilse de, Yugoslav Hükümeti tazmin edeceği malların nelerden ibaret olduğunu bilmek hakkına mâliktir. Biz elimizdeki dosyalar üzerinde nasıl bir tasnif ve kıymetlendirme yaptıysak, onların da, verilecek listeler üzerinde istedikleri tetkikatı yapmaları tabiidir.

Ancak, Yugoslav Hükümeti bu işi iki memleket arasında mevcut dostluk havası içinde bir an evvel intaç etmek için tetkikatını en kısa bir zamanda bitirip global bir rakam üzerinde görüşmelere başlamayı vadetmiş bulunmaktadır.

6. — *Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak'ın, İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetince verilen karar ve yapılan temennilerin tatbik yoluna sokulması için bulunması lâzımgelen teşkilâtın hangi vekâlete bağlı olduğuna ve İşletmeler Vekâletiyle bu teşkilât arasındaki münasebet şekline ve karara bağlanan hususların nazarı itibara alınmamasından mütevellit mesuliyetlerin kimlere ait bulunduğuna dair sorusuna İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1163)*

T. B. M. M. Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın yazılı olarak İşletmeler Bakanlığı tarafından cevaplandırılması hususunda yüksek delâletlerini derin saygılarımla rica ederim.

20 Ağustos 1953

Zonguldak Mebusu
Cemal Kıpçak

1. 3460 sayılı Kanun gereğince kurulan İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetinin her sene yaptığı toplantılar sonunda verdiği kararlar arasında, bu teşekküllerde tatbiki lâzımgelen idari ve bünyevi tadilât, noksan sermayenin tamamlanması, bünyevi ıslahat ve saire gibi esaslı mahiyetler taşıyan temennilerin bulunduğu görülmektedir.

2. Bu gibi temennilerin tatbik yoluna sokulması için bulunması lâzımgelen teşkilât hangi bakanlığın hangi kısmındadır ve İşletmeler Bakanlığı ile bu teşkilât arasındaki münasebetin şekli nedir?

3. İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyeti tarafından karara bağlanmış olan bu gibi

hususların nazarı itibara alınmamasından mütevellit zararlar vâkı olur ve mütaakıp senenin umumi heyet toplantısında bu gibi zararların eski temennilerin nazarı itibara alınmaması yüzünden vukua geldiği belirtildiği halde tatbikatta bu ikazda nazarı itibara alınmadan yine eski esaslar üzerinde faaliyete devam edilirse bundan mütevellit mesuliyetlerin sahibi kimdir?

T. C.

İşletmeler Vekâleti 14.IX.1953
İşletmeler Dairesi Başkanlığı
Sayı Genel : 6580
Özel : 3

Özü : Yazılı soru cevabının gönderildiği hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

29. VIII. 1953 tarihli ve 5684/12874/6/1163 sayılı yazıları cevabıdır.

İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetince verilen kararlar ve yapılan temennilerin tatbik yoluna sokulması ve bunların tatbik edilmemesinden tevellüt etmiş zarar olursa bunun mesuliyetinin kime raci bulunduğu hakkında Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak tarafından verilen, tarih ve sayısı yukarıda kayıtlı yazınıza ekli üç maddelik yazılı soru cevabının ilişikte takdim kılındığını saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetince verilen karar ve yapılan temennilerin tatbik yoluna sokulması için bulunması lâzımgelen teşkilâtın hangi Vekâlete bağlı olduğuna ve İşletmeler Vekâleti ile bu teşkilât arasındaki münasebet şekline ve karara bağlanan hususların nazarı itibara alınmamasından mütevellit mesuliyetlerin kimlere ait olduğuna dair Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak tarafından verilen üç maddelik yazılı soru önergesi hakkında İşletmeler Vekâletinin cevabı :

3460 sayılı Kanununun 4 ncu maddesi gereğince, Umumi Heyet, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan İktisadi Teşekkülün bir uzvu olduğundan, verdiği kararlar ve ileri sürdüğü temenniler, bunlara muha-

tap olan teşekkül tarafından tatbik mevkiine konulmaktadır. Vekâletimiz bu gibi karar ve temennilerden, murakabesi kendisine ait bulunan İktisadi Devlet Teşekküllerini ilgilendirenleri, mezkûr teşekküller nezdinde takip etmektedir.

Umumi Heyet tarafından karara bağlanmış olan hususların nazara alınmamış olmasından bir zarar tevellüt ederse, bundan mesul olacak makamın ve mesuliyet derecesinin, ancak hâdisenin münferiden ele alınarak bütün şart ve unsurlarının tetkikından sonra tesbit edilmesi icabeder.

7. — *Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, iş yerlerinde çıkan toplulukla iş anlaşmazlığı ve hayat pahalılığı karşısında geçim zorluğu çeken işçilerin emniyet ve huzur içinde verimli olarak çalışabilmeleri hususunda Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair olan sorusuna Çalışma Vekili Hayrettin Erkmen'in yazılı cevabı (6/1165)*

2. IX. 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Aşağıdaki hususların Çalışma Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Kırşehir Mebusu
Halil Sezai Erkut

1. Gazetelerde okuduğumuza göre İstanbul İşçi Sendikaları Birliği İl ve Yüksek Hakem kurullarının şimdiye kadar verdiği kararları yaptığı bir toplantıda protesto etmiştir. İşçilerimizi bu derece huzursuzluğa sevkeden sebepler nelerdir?

2. 14 Mayıs 1950 den buyana İstanbul'daki iş yerlerinden hangilerinde toplulukla iş anlaşmazlığı çıkmıştır. Bunlardan kaçısı Ulaştırma yoluyla, kaçısı il hakem kurulunca karara bağlanmıştır?. Ve kaçısı Yüksek Hakem Kuruluna intikal etmiştir. Toplulukla ihtilâfı çıkaran işçilerin veya sendikaların talepleri nelerdir? Hakem kurulları bu taleplerin kaçısını aynen kaçısını taddilen kabul etmiş ve kaçısını reddetmiştir. İstenilen zamlar ile hakem kurulunca kabul edilen zamlar arasındaki nispet nedir. Ücretlere zam isteğini ihtiva eden ihtilâflardan hakem kurullarınca reddolunanlar hangi esbabı mucibelerle reddolunmuştur?. Veya istenilen nispette zam yapılamamış ise neden dolayı yapılamamıştır?

3. Bütün Türkiye'deki iş yerlerinde üç yıldan beri çıkan toplulukla iş anlaşmazlığı sayısı nedir? Bunlardan kaç işçilerin istediği gibi, kaç değiştirilerek ve kaç ret ile neticelenmiştir?

4. Mütemadiyen artan hayat pahalılığı karşısında geçim zorluğu çeken işçilerin istekleri hakem kurulunca kabul olunmadığına ve her iş yerinde asgari ücret de tesbit edilmemiş olduğuna göre işçilerin emniyet ve huzur içinde ve verimli olarak çalışabilmelerini sağlamak için Hükümet ne düşünmektedir.

Bu cihetlerin açıkça izahını rica ederim.

T. C.

Çalışma Vekâleti

17.X.1953

Çalışma Genel Müdürlüğü

Sayı : 10311-11/10631

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

10 . IX . 1953 gün ve 6-1165/5691-19908 sayılı emirleri cevabıdır :

İş yerlerinde çıkan toplulukla iş uyuşmazlığı ve hayat pahalılığı karşısında geçim zorluğu çeken işçilerin emniyet ve huzur içinde verimli olarak çalışabilmeleri hususunda Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut tarafından verilen yazılı soruda sorulan hususlar sırasıyla ilişik yazıda cevaplandırılmıştır.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

Çalışma Vekili

E. Erkmen

1. İstanbul İşçi sendikaları birliğinin il ve Yüksek Hakem kurullarının şimdiye kadar verdiği kararları protesto etmesi, umumi bir huzursuzluğun değil, belki kısmî bir hoşnutsuzluğun ifadesi olabilir. Esasen aşağıdaki soruların cevaplarında da görüleceği cihetle böyle bir huzursuzluğu icabettirecek her hangi bir durumun mevcut olmadığı, bilâkis sendikalar ve işçiler tarafından çıkarılan ihtilâfların büyük bir kısmının zam verilmek suretiyle karara bağlandığı görülmektedir.

2. A) 15 . V . 1950 - 31 . VIII . 1953 tarihleri arasında İstanbul'da hangi iş kollarında iş uyuşmazlığı çıkarıldığı ilişik listede gösterilmiştir.

B) 15 . V . 1950 - 31 . VIII . 1953 tarihleri arasında İstanbul'da çıkan 143 iş uyuşmaz-

lığından 20 si işçilerin rızasıyla uzlaştırma ve kesin uzlaştırma yolu ile halledilmiş, 17 si İl Hakem Kurulu'na, 106 sı da Yüksek Hakem Kurulu'na nihai karara bağlanmıştır.

C) 15 . V . 1950 - 31 . VIII . 1953 tarihleri arasında İstanbul'da çıkan iş uyuşmazlıklarından Yüksek Hakem Kurulu'na intikal edenlerin % 48 ini sendikalar, % 52 sini de işçi mümesilleri çıkarmış bulunmaktadır. Çıkarılan uyuşmazlıkların % 57 si zam görmüş, % 39 u reddedilmiş, % 4 ü de usul bakımından bozulmuştur.

D) Taleplerin % 90 ı ücret zammına mütedair olup, diğerleri işçilere yemek verilmesi ve bâzı iş şartlarının değiştirilmesi hakkındadır. Ücret zammını ilgilendiren talepler hemen hemen her hâdise de ayrı bir nispettedir. Ancak bu talepler üzerine verilen İl Hakem Kurulu kararları Yüksek Hakem Kurulunca bâzan aynen tasdik edilmiş, bâzan daha yukarı seviyeye çıkarılmış, bâzan da indirilmiş veya reddedilmiştir.

E) Yüksek Hakem Kurulu'na intikal eden iş uyuşmazlıklarından kabul olunanların ekserisi tadilen karar altına alınmıştır.

F) 3008 sayılı İş Kanunu'nun 83 ncü maddesine göre teşekkül eden Yüksek Hakem Kurulu'nun verdiği kararlar her ihtilâfın mahiyetine göre değişmekte ve mezkûr kurulun dayandığı mucip sebepler kararlar meyânında muntazaman Resmî Gazetede ilân edilmektedir.

3. Bütün Türkiye'de 15 . V . 1950 ilâ 31 . VIII . 1953 tarihleri arasında 377 iş ihtilâfı çıkmış, bunlardan 256 sı Yüksek Hakem Kurulu'na intikal etmiştir. Yüksek Hakem Kurulu'na intikal eden ihtilâfların % 11 i aynen, % 41 i tadilen tasdik edilerek zam görmüş, % 34 ü reddedilmiş ve % 14 ü de usul bakımından bozulmuştur.

4. Mer'i İş Kanununa göre, hayat pahalılığı dolayısıyla işçilerin ücretlerine zam yapılması ihtiyacı tahaddüs eden ihtilâfların uzlaştırma ve tahkim mekanizması içinde derece derece halledilmesi suretiyle karşılanır. Esasen yukarıda bildirilen rakamlarda görüldüğü üzere tahkim mekanizması kanunun derpiş ettiği şekilde işlemektedir. Asgari ücret tesbitine gelince, bu hususta gene İş Kanununun muaddel 32 nei maddesine göre bütün iş yerlerinde ve iş kollarında değil iktisadi ve içtimai zaruretlere dolayısıyla lüzum görülecek yerlerde ve işlerde işin mahiyeti ve hususiyeti göz önünde tutula-

arak tesbit olunur. İktisadi ve içtimai zaruret bulunmaksızın, bu icaplara uyulmadan, bütün Türkiye'de ve iş kollarında, asgari ücret tesbiti cihetine gidilmesi ise bugünkü İş Kanunumuza göre bahis mevzuu olamaz. Kaldı ki, İzmir ve Bursa'da tütün işlerinde, Seyhan, İçel ve Hatay'da mensucat, pamuk ziraati ve çirçir sanayiinde ve yine Seyhan'da ayrıca nebati yağ iş yerlerinde asgari ücret tesbit ve tatbik edilmektedir. Yukarıda izah edilen zaruretlerin tahaddüsü halinde ve lüzum görüldükçe diğer mahal ve iş yerlerinde de asgari ücretin tatbiki cihetine gidileceği tabiidir.

Çimento	Resmî müesseseler
Nakil vasıtası	Lâstik fabrikası
Darphane	PTT
Değirmencilik	Çikolata
Basımevi	Gramofon
Sular İdaresi	Liman ve dok
Akaryakıt	Keten, kendir
Kereste atelyesi	Deri
Mensucat	Dikimevi
Ağaç sanayii	Madenî eşya
Müskirat ve ispirto	İdrofil pamuk
Tütün ve sigara	Şişe, cam
Hal	

8. — *Kars Mebusu Hüsamettin Tugaç'ın, Kars İlinde hasadın bir an evvel yapılabilmesi için vilâyetçe istenilen makinelerle bunları kontrol edecek ve çalıştıracak mütehassısların ne zaman gönderileceğine dair sorusuna, Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/1167)*

2 . 9 . 1953

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kars İlinde bu sene hububat tarlaları tam bir gelişme göstermiş ve çok verimli olmuştur. Fakat vilâyetin birkaç semti müstesna, kalan büyük kısmında henüz biçilmemiş ekin ve döğülmemiş harman pek çoktur. Bunları zamanında kaldırmak için kâfi miktarda harman makinasına ihtiyaç vardır. Vilâyet bu maksatla, bir ay kadar evvel makina istemişse de henüz Tarım Vekâleti bir şey göndermemiştir. Yağmur mevsimi başladığından evvelki sene olduğu gibi bu sene de harmanların çürümesinden korkulur.

Vilâyetçe istenilen makinalar ve bunları kontrol edecek ve çalıştıracak olan mütehassıs ne zaman gönderilecektir? Tarım Vekâletinden yazılı

olarak cevaplandırılmasının temin buyurulmasını saygı ile arz ederim.

Kars Mebusu
Hüsamettin Tugaç

T. C.

Tarım Vekâleti

28 . IX . 1953

Özel

1606

Türkiye B. M. M. Reisliğine

C: 10 . IX . 1953 tarih ve Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 6 - 1167 - 5693/12911 sayılı yazıya .:

Kars Mebusu Hüsamettin Tugaç tarafından Kars İlinde hasadın bir an evvel yapılabilmesi için vilâyetçe istenilen harman makineleri ile bunları kontrol edecek ve çalıştıracak mütehassısların ne zaman gönderileceği hakkındaki yazılı soru önergesi incelendi :

Kars İlinde hasadın zamanında yapılabilmesi için vekâletimizce 1952 yılında tahsis edilen 2 adet biçerdöver ve 7 adet harman makinesine ilâveten bu yıl yeniden 13 adet harman makinesi daha tahsis edilerek 5 Eylül 1953 tarihinde valilikçe teslim alınmış ve bu suretle Kars İline vekâletimizce 22 adet harman işi ile alâkalı makine gönderilmiştir.

Kars Valiliğinin isteği veçhile makinelerinin çalıştırılmasına nezaret etmek üzere bir makine uzmanı gönderilmiş ve bu uzman 10 . IX . 1953 günü Kars'da işe başlamıştır. Halen mevzu-bahis makineler Kars İlinde uzmanın nezaretinde faaliyete devam edilmektedir.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Tarım Vekili

N. Ökmen

9. — *Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, Malatya halkının iktisaden kalkındırılması, kazalarda ve Darende'nin boş olan Domalan ovasında orman yetiştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna, Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/1173)*

15 . IX . 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek

Başkanlığına

Yetiştirilen meyva, hububat, sebze, sınaî ziraat, ziraattan halka en faydalı olanlarının muhi-te göre tesbiti, pamuk, ipekçilik, meyvaların is-

lahı, haşaratın itlâfı, meyva ambalâj usulleri, meyva kurutma fırınları, gül yağı, şeker pancarı, ırmak kenarlarının ağaçlandırılması, ziraat memurlarının dairesinde oturmaktan ziyade halk arasında bulunarak diğer memurların da yardımı ile mânevi, maddi, fiilî teşvikte bulunulması suretiyle halkın; iktisaden kalkınması hakkında 19 . XI . 1952 günlü Meclis Tutanak Dergisi 212 nci sayfasında sözlü sorum üzerine Tarım Bakanı etüdler yaptırdığını vazifesini yaptığını kısaca söylemiş ve Mecliste senet ittiraz ediyorum demiştim.

Seçim mıntakamda kaza ve nahiye ve köyleri gezdiğimde yeni bir şey göremedim. Selden hasar gören bâzi yerlerde zararlar tesbit edilmemiş yardım yapılmamıştır. Yeni şeyler yapılmalı halka nümüne olmalıdır. Plân ve programlar diye yedi aded mecmuada yazılanlardan nerelerde neler yapmıştır.

Birinci sayı 54 ncü sayfada Orta - Anadolu'da 250 köyde ağaçlandırma işini yapmış mıdır?

Malatya ve kazalarında Darende'nin Domalan ovası çok geniş ve boş olduğundan bu ve bunun gibi yerlerde orman yetiştirmek irin ne düşünü-lüyor?

Tarım Vekilinin yazılı olarak cevap vermesine delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya Mebusu
Nuri Ocakcıoğlu

T. C.

Tarım Vekâleti

7 . X . 1953

Özel

2/640

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

24 . IX . 1953 gün ve 6/1173 - 5705/12993 sa-yılı yazıları C :

Malatya halkının iktisaden kalkındırılması hususunda Vekâletimce ne düşünüldüğüne dair Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu tarafından ve-rilen yazılı soru önergesi tetkik edilerek, bu hu-susta hazırlanan not leffen takdim kılınmıştır.

Saygılarımla arz ederim.

Tarım Vekili
N. Ökmen

Not :

Vekâletimiz çalışmalarını; zirai mahsülleri-mizin miktar ve kalitesini yükseltmekte büyük

rolleri olan iyi vasıflı tohumluk, kimyevi güb-re, nebat hastalıklarıyla zamanında ve müessir bir mücadele ve sulama üzerinde teksif etmiş bulunmakta ve bu yolda memnuniyet verici ne-ticeler almaktadır.

1953 yılında Malatya Vilâyeti dâhilinde zi-rai mücadele faaliyetlerimiz :

Çekirge mücadelesi :

Çekirge mücadelesi mevzuunda Milletlerara-sı İş Birliğine rağmen bir kısım çekirge uçkun-ları evvelâ Suriye'yi istilâ etmiş ve 6 - 16 Mayıs 1953 tarihleri arasında hudutlarımızı aşarak 7 vilâyetimize ve bu arada Malatya'nın Adıya-man, Besni, Kâhta, Doğanşehir kazaları arazi-sine konmuş ve 18 750 dekarlık bir sahada yu-murta gömmüştür. Zamanında alınan tedbir-lerle, mahallî teşkilât vasıta ve eleman baki-mından takviye edilerek çekirgelerin zarar yap-malarına imkân verilmeden bütün saha temiz-lenmiştir. Teşkilâtımızın büyük bir feragatla başardığı bu mücadele, müstahsıl tarafından takdirle karşılanmıştır.

Merkez, Arapkir, Pütürge ve Akçadağ ka-zalarında ceman 1 586 dekar sahada görülen İtalyan çekirgesi inficarı tamamen önlenmiş ve ve 2 811 kilo çekirge öldürülmüştür.

Fare mücadelesi :

Vilâyetin bütün kazalarında müessir bir fa-re mücadelesi tatbik edilmiş ve 104 540 dekar fareli saha temizlenmiştir. Mücadeleye halen devam edilmektedir.

Süne mücadelesi :

Ekseri yıllar buğdaylarımıza âriz olan bu haşereye karşı, bu yıl yapılan sondaj neticesin-de Pütürge Kazasında 4 207 dekar süne barına-ğı tesbit edilmiş ve bu saha alev makineleriyle tamamen yakılarak tahminen 24 141 kilo süne imha edilmiştir.

İponomot mücadelesi :

Ağ kurdu tâbir edilen bu haşereye karşı ya-pılan mücadele neticesinde merkezde 56 040, Akçadağ'da 900, Darende'de 8 700, Doğanşeh-ir'de 8 400, Pötürge'de 1.930, Arapkir'de 5 250 ve Adıyaman'da 3 500 olmak üzere ceman 82 790 ağaç ilâçlanmıştır.

Karpokapsa mücadelesi :

İç kurdu adı verilen bu zararlıya karşı ya-pılan mücadele neticesinde merkezde 63 658, Akçadağ'da 3 500, Darende'de 1.470, Doğanşeh-ir'de 6 700, Pütürge'de 3 860 ve Arapkir'de

7 143 ki, ceman 99 567 aded muhtelif meyva ağacı ilâçlanmıştır.

Tohumluk ilâçlanması :

1952 - 1953 yılında Malatya Vilâyetinin bütün kazalarında sürme ve راستیға karşı 5 995 ton tohumluk buğday ilâçlanmıştır. Bu yıl 11 250 ton tohumluğun ilâçlanması için gerekli tedbirler alınmıştır.

Sel ve dolu zararları :

Malatya Vilâyetinde sel ve doludan zarar görüp Vekâletimize intikal eden Darende Kazasının Hacılar, Aşağısetrek, Akçadağ Kazasının Büyükkemiş, Keller ve Hançerli köylerinin borçlarının tecili hususu T. C. Ziraat Bankasına yazılmıştır.

Tohumluk ve fidan tahsisleri :

Bu yıl Malatya Vilâyetine; kuraklık, sel ve doludan zarar gören çiftçilere dağıtılmak üzere güzlük olarak 800 ton buğday ve 84 ton arpa tohumluğu tahsis edilmiştir.

Malatya İlinde bulunan Pamuk Deneme ve Üretim Çiftliğimiz 1953 yılında çiftçilere bedeli mukabilinde 18 738 kilo pamuk tohumu, 11 756 kilo buğday ve 11 462 kilo da arpa tohumluğu dağıtmıştır.

1952 - 1953 yılında Malatya Vilâyetine 12 450 meyvalı ağaç fidanı ile 9 500 bağ çubuğu tahsis edilmiştir.

Karşılık paralar proje çalışmaları :

1952 - 1953 yılında Malatya Vilâyeti dâhilinde 512 kg. süperfosfat ve 350 kg. amonyum sulfat kullanılarak 5 köyde 5 önder çiftçinin tarlasında kimyevi gübre demonstrasyon denemeleri yapılmıştır.

1953 - 1954 Ekim yılı için adı geçen vilâyette, bu husustaki çalışmalarda kullanılmak üzere 1 000 lira gönderilecektir.

1952 - 1953 yılında Malatya Vilâyetinin Merkez, Doğanşehir, Akçadağ, Adıyaman, Kâhta ve Darende ilçelerinde ceman 638 dekar nümune yoncalığı ile 90 dekar korungalık tesis edilmiştir. Ayrıca yine bu maksat için 4 Pony traktörü gönderilmiştir.

1953 yılı içinde vilâyette bulunan makina mütehasşımız 5 yerde kısa vâdeli ziraat makineleri kursu açmış ve bu kurslara 64 çiftçi iştirak etmiştir.

Karşılık paralar projeleriyle şimdiye kadar yapılan işler meyvanında hassaten aşağıdaki hususat zikredilebilir :

Çayır ve mera projesi :

Şimdiye kadar 2 243 köyde 71 047 dekar yoncalık 24 700 dekar korungalık ve 66 750 dekar nümune merası tesis edilmiştir.

Kimyevi gübre projesi :

1951 - 1952 yılında 17 vilâyete ait 800 köyde 186 000 kg. gübre kullanılarak 719 çiftçinin tarlasında kimyevi gübre demonstrasyon denemeleri yapılmıştır.

1952 - 1953 yılında ise bu çalışmalar 38 vilâyete teşmil edilmiş ve 415 000 kilo gübre kullanılarak 1 651 çiftçi tarlası demonstrasyon için ele alınmıştır.

Toplu bağ ve meyvalıklar projesi :

12 vilâyette 6 391 dekar toplu köy bağı 6 424 dekar toplu köy meyvalığı tesis edilmiş, 5 220 dekar bağ yeri ile 1 243 dekar meyva bahçesi yeri dikime hazırlanmıştır.

Küçük çiftçinin teğizi projesi :

Küçük çiftçinin hayvanla çekilir uygun ziraat alet ve makineleriyle donatılmasını hedef tutan bu proje gereğince 51 vilâyete ceman 9 000 er pulluk, tırmık, kültüvator, hububat mibzeri, 2 000 araba, 1 200 orak makinesi, 1 000 tınaz makinesi ve 100 çayır makinesi tahsis edilerek çiftçilere tevziata başlanmıştır.

Yeni arazi açmaları projesi :

Proje esasları dahilinde Urfa Ceylânpınar Devlet Üretim Çiftliğinde 530 000 dekar arazi açılarak kültür altına alınmıştır.

Diğer taraftan yeni arazi açacak çiftçilere kosum hayvanı temini maksadiyle T. C. Ziraat Bankası tarafından yapılan ikrazat 2 milyon lirayı geçmiştir.

Ziraat teknisiyenleri için bina inşaatı projesi :

5 vilâyette 20 yerde yapılacak köy teknik ziraat merkezi idare binaları için 500 000 lira tahsis edilmiş ve inşaat başlanmıştır.

Orman ağaçlamaları :

Marshall yardım fonundan 1952 malî yılı sonuna kadar Lüleburgaç, Eskişehir, Ankara Konya Ereğlisi, Kayseri, Sivas, Erzurum Fidanlık ve Gümüşane İşletmesince 220 köye ait ağaçlandırma raporu tanzim edilmiş, bunlardan alâkalı vilâyetler dâhilinde halen 137 köyde 274 hektarlık sahaya 519 058 muhtelif cins fidan dikilmiştir. Bu vâdideki çalışmalarımız inkişaf etmekte olup 1954 te 250 köyde ağaçlama faaliyetine başlanmıştır olacaktır.

Domalân Ovasının ağaçlandırılması yolunda Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu tarafından vâki istek üzerine, keyfiyetin mahallen tetkiki ve neticenin bir raporla vekâletimize bildirilmesi hususu Elâzığ Orman Başmüdürlüğüne yazılmıştır.

10. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Çaykara Kazasına bağlı Şerah'da ne zaman nahiye kurulacağına dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1181)

22. IX. 1953

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Çaykara İlcesine bağlı 16 köy ve 18 bin nüfuslu (Şerah) da bir bucak kurulması muamelesi tamamlanarak Bakanlığa tevdi edilmiştir. Nahiye ne zaman kurulacaktır? İçişleri Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi arz ve rica ederim.

Trabzon Milletvekili
Hamdi Orhon

T. C.

İçişleri Vekâleti

İller İ. G. M.

2. Ş. M. Teskilât

Sayı: 22102/64-3/12333

Özü: Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un yazılı sorusu H.

B. M. M. Yüksek Reisliğine

5.X.1953 tarih ve Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 6-11081/5720/13048 sayılı emirleri K. :

Çaykara Kazasına bağlı Şerah'da ne zaman nahiye kurulacağına dair Trabzon Mebusu sayın Hamdi Orhon tarafından Yüksek Reisliğimize sunulduğu üzere Vekâletimize tevdi buyurulan yazılı soru önergesi üzerine gerekli inceleme yaptırıldı.

(9) köyü ve (8 754) nüfusu ihtiva etmek üzere Trabzon Vilâyetinin Çaykara Kazasına bağlı Şerah Köyünde yeniden bir nahiye kurulması hakkındaki Valiliğin teklifi Vekâletimizce de uygun görülerek kadro temininde diğer vilâyetlerin nahiye teklifleri meyanında nazara alınmak üzere istekler arasına alınmış olduğunu saygılarımla arz ederim. 20. X. 1953

İçişleri Vekili
E. Menderes

11. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Araklı Kazasına bağlı Dağbaşı Nahiyesine bir ebe ve sağlık memuru verilip verilemeyeceğine dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1182)

22. IX. 1953

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Araklı İlcesine bağlı (Dağbaşı) Bucağı ilçe merkezine 54 kilometredir. Nahiyenin nüfusu 13 484 tür. Bu bucağa âcil ihtiyaç olarak bir ebe ve sağlık memuru verilip verilemeyeceğinin yazılı olarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı tarafından cevaplandırılmasına delâletinizi arz ve rica ederim.

Trabzon Milletvekili
Hamdi Orhon

T. C.

Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanlığı

14.IX.1953

Hususi Kalem Müdürlüğü
1419

Türkiye Büyük Millet Mesclisi Yüksek
Reisliğine

5 Ekim 1953 gün ve Kanunlar Müdürlüğü 6 - 1182/5721/13049 sayılı emirleri karşılığıdır.

Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un Dağbaşı bucağına bir ebe verilmesi hakkındaki yazılı sorusu incelendi.

Memleketimiz 64 vilâyetinin köy ebe ihtiyacı nüfus kesafeti ve köylerin kazaya olan uzaklığı ile arazi ârızaları gözönüne alınmak suretiyle tesbit edilmiş ve bu ihtiyaç mezun olan köy ebeleleriyle peyderpey kapatılmıştır.

Trabzon Vilâyeti için ayrılan 30 köy ebesi kontenjanının ancak 13 ü doldurabilmiş ve mezun olan köy ebeleri ile köy sağlık memurlarının tamamen tevzi ve tâyinleri yapılmış olduğundan Trabzon Araklı İlcesine bağlı Dağbaşı Bucağına köy ebesi ve köy sağlık memuru tâyinine bu güne kadar imkân bulunamamıştır.

1954 yılında mezun olacak köy ebe ve köy sağlık memurlarının tâyinlerinde diğer vilâyetlerin ihtiyaçları da nazarı dikkate alınarak yapılacak tevziatta imkân hâsil olduğu takdirde bu bucağın ihtiyacı da giderilecektir.

Saygılarımla arz ederim.

Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili
Dr. Ekrem Hayri Üstündağ

12. — *Diyarbakır Mebusu Nâzım Önen'in, Türkiye'de mevcut traktörlerin sayısına, yurdun muhtelif bölgelerine kaçar tane satıldığına ve satılmıyanlarının miktarının neden ibaret olduğuna dair sorusuna Tarım Vekili Nâzım Ökmen'in yazılı cevabı (6/1184)*

Ankara : 24 . IX . 1953

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Sayın Başvekil Adnan Menderes'in gazetelerde okuduğumuz 5 Eylül 1953 tarihli Balıkesir nutkunda Türkiye'de traktör sayısının 34 147 ye çıkarıldığı bildirilmiştir.

Başvekâlet İstatistik Genel Müdürlüğünün coğrafi bakımdan yaptığı taksimata göre bu traktörlerden aşağıdaki adları yazılan bölgelerden her birine kaçar tane satıldığını ve henüz satılmıyan ve dağıtılmıyanların miktarının neden ibaret bulunduğunun Tarım Vekili tarafından yazılı olarak ayrı ayrı bildirilmesine delâlet buyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Diyarbakır Mebusu
Nâzım Önen

1. Karadeniz,
2. Marmara ve Ege denizleri,
3. Akdeniz kıyılarındaki illere,
4. Türkiye Avrupası,
5. Batı
6. Merkezi
7. Güney - Doğu,
8. Doğu - Anadolu'daki illere.

T. C.

Tarım Vekâleti
Özel
1790

13 . X . 1953

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

5 . XI . 1953 gün ve 5724-13061 sayılı yazılarınıza K:

Diyarbakır Mebusu Sayın Nâzım Önen'in yurdumuzdaki traktör miktarı hakkındaki ya-

zılı sorusuna cevaben hazırlanan notun ilişikte takdim kılındığını saygiyle arz ederim.

Tarım Vekili
N. Ökmen
5 Kasım 1953

Not :

6 . X . 1953 tarih ve 1790 sayılı yazı ile ilgilidir :

Diyarbakır Mebusu Sayın Nâzım Önen'in yurdumuzdaki traktör miktarı hakkındaki yazılı sorusuna cevap :

Yurdumuz ziraatinin makineleşmesine yardım etmiş bulunan Marshall Plânının memleketimize doğrudan doğruya ithalini sağladığı traktör miktarı 7 449 iken Hükümetimiz zirai istihsalin halkımızın refahını temin edecek bir seviyeye ulaştırmak için ziraatin büyük ölçüde makineleşmesini temin etmek yolunda çabarak Avrupa memleketlerinden 26 698 traktör ithal ederek bugünkü traktör mevcudunu 34 147 ye çıkarmıştır.

Çiftçi hizmetinde kullanılmak üzere yurda ithal edilen 34 147 traktörden 32 374 ü bilfiil zirai faaliyetimize katılmış bulunmakta olup 1 873 adedi de çiftçi hizmetine hasredilmek üzere firma ve acentalarda müşterilerini beklemektedir.

Muhtelif menşelerden ithal edilen 34 147 traktörün % 45 İngiltere'den, % 16 sı Almanya'dan, % 25 i Birleşik Amerika'dan, % 4 ü Avusturya'dan, İsveç, Fransa, İtalya, İsviçre ve Macaristan'dan girmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla : Gerek Marshall Plânından ithal edilen ve gerekse liberasyon yoluyla Avrupa memleketlerinden getirilen traktör, ziraat alet ve makinalarının satışları tamamen serbest bırakılmış olup vekâletimizce bölge ve vilâyetlere her hangi bir surette ziraat makineleri tahsisi yapılmamaktadır.

İstatistik Genel Müdürlüğünün bölgelerine göre vilâyetlere dağılmış bulunan traktörlerin miktarını gösterir cetvel ekte gönderilmiştir.

13. — Trabzon Mebusu Naci Altuğ'un, Trabzon limanına yapılmış olan dalgakıranın uzatılması hususunun düşünülüp düşünülmediğine ve inşa edilecek hububat silosuna dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlunun yazılı cevabı (6/1190)

7 . X . 1953

T. B. M. M. Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Bayındırlık Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygı ile arz ederim.

Trabzon Mebusu
Naci Altuğ

1. Seçim çevrem olan Trabzon Vilâyetinin 1946 yılında başlamış olan liman inşaatı hitam bulmaktadır. Halk ve meslek erbabı arasında liman inşaatı hakkında üzüntü veren bâzı sözlerin söylendiği ve tatbikatın da bunu teyit ettiğini işitmekteyiz. Bu cümleden olarak :

Yapılmış olan dalgakıran uzunluğunun karavel rüzgârlarına karşı büyük ve küçük limanları tamamen korumasına mukabil şimal (Yıldız) rüzgârlarına karşı tamamen koruyamadığı bu sebeple yıldız fırtınalarında büyük dalgakıranların eski mendirek duvarına çarparak kırılıp büyük liman içerisine girdiği ve bu suretle fırtına devam ettiği müddetçe büyük liman içinde barınan deniz vasıtalarını (solgan) denilen daimî bir çalkantı tehdit etmekte ve bazan da tehlikeye düşürmekte olduğu 1951 - 1952 kış mevsiminde husule gelen yıldız fırtınalarında liman içinde bulunan bir ecnebi vapuru ile Sadıkoğlu'nun bir vapurunun demir keserek liman haricine çıkmak mecburiyetinde kaldıkları tatbikat neticesinde görülmüş ve yine küçük liman sahilinde yapılmakta olan soğuk hava deposuna kadar uzanan dalgaların bu depo duvarlarını tehdit ettiği de tutulan zabıtlarla tevsik edildiği anlaşılmıştır.

Halihazırda ki bu dalgakıranın 100 - 150 metre kadar daha uzatıldığı takdirde bu mahzurların tamamen önlenilebileceği ve bu halin Bayındırlık Bakanlığı Liman İnşaat Dairesince de malûm bulunmasına rağmen tecrübeye tâbi tutularak ilerde icabederse daha 100-150 metre kadar uzatılacağı halk arasında söylenmekte ve işitilmektedir.

Hakikat bu merkezde ise liman inşaatında kullanılan makine ve nakil vasıtalarının başka

bir tarafa nakil edilmeden evvel bu noksanın tamamlanmasının bir zaruret olduğu, aksi takdirde tekrar lüzumlu malzemenin buraya nakli bugün yapılabilmek masrafın bir kaç misline batiğ olacağı düşünülmektedir.

Milyonlar sarfedilerek vücuda getirilen bu büyük eserin hakikaten tatbikatta görülen bu mahzurları ve noksanları vâkı mıdır. Fırtına mevsiminde ve yerinde icabediyorsa bu hususun bitaraf mstehassıslara tetkiki suretiyle icabeden tashih ve ilâvenin zamanında yapılması hakkında Bakanlıkça bir şey düşünülüyor mu?

2. Doğu illerimizin hububat ambarlarını Orta Avrupa pazarlarına deniz yoluyla yapacak Trabzon mahreç limanına on bin tonluk bir hububat silosunun yapılacağını görmekle büyük sevinç duyarız. Ancak : Liman inşaat krokisinde görüldüğü üzere bunun yeri intihap edilirken (belki rıhtıma yakınlığı düşüncesiyle) tam Çömlekeçi mevkiinin ortasına konulmak suretiyle bir taraftan güzel ve tarihî şehrin denizden görünüşü bedii güzelliğini bozacağı gibi diğer taraftan da bu silonun tahmil ve tahliye esnasında çıkaracağı tozun denizden esecek rüzgârla şehrin dörtte birini teşkil eden Çömlekeçi, İskenderpaşa, Arafilboy, Tekke mahalleleri sakinlerinin sıhhatlerini ihlâl edeceği zannedilmektedir. Halbuki bu silo yerinin şimdiki intihap edilen yerden 400-500 metre kadar Doğu'ya çekilmesi suretiyle bu mahzurun ortadan kalkacağı tahmin edilmektedir. Bu bakımdan bu hususun da yeniden ve esash bir surette tetkiki hakkında Bakanlığın bir düşüncesi var mıdır?

T. C.

Bayındırlık Vekâleti
Hususi Kalem
Sayı : 626

11.XI.1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Ankara

19 . X . 1953 gün ve 6-1190-5735/13114 sayılı yazı K. :

Trabzon limanı dalgakıranının uzatılmasının düşünülüp düşünülmediği ve inşa edilmekte olan hububat silosu yeri hakkında Trabzon Mebusu Naci Altuğ tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulmuş olduğunu saygularıyla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoğlu

Trabzon limanı dalgakıranının uzatılmasının düşünülüp düşünülmediği ve inşa edilmekte olan hububat silosu yeri hakkında Trabzon Mebusu Naci Altuğ tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır.

1. Limanın birinci safhaya giren işleri taahhüde bağlanmak suretiyle ikmal edilmek üzere bulunmaktadır.

Rıhtım inşaatının ve rıhtım arkası tesislerinin ikmalile işletmeye açıldıktan sonra limanın yeni ihtiyaçlara tekabül edecek tevsiatı ayrı bir mevzu halinde ele alınacaktır.

Bu hususu teminen diğer limanlarımızda da bu neviden ihtiyaçları karşılamak maksadiyle bu kerre yeni bir kanun tasarısı hazırlanarak Hükümetimize sunulmuştur. Kanunun istihsal edilmesi halinde Trabzon limanı tevsiatının ge-

rektirdiği etüdler yapılarak lüzumu tahakkuk edecek tevsiatın yeni bir taahhüt mevzuu halinde ele alınması hazırlıklarına geçilecektir.

2. Toprak Mahsulleri Ofisinde Trabzon limanında hububat ithal ve ihracı için yaptırılmakta olan silonun, hububatın doğrudan doğruya tahmil ve tahliyesini sağlamak gibi silodan beklenen hizmetlerin en iyi bir şekilde ifa edilebilmesini temin maksadiyle rıhtım gerisi sahasında ve intihap edilen mahalde yapılmasına zaruret bulunmuştur.

Hububatın siloya depolanması ve buradan doğrudan doğruya tahmil ve tahliyenin yapılabilmesi için modern tesisatla teçhiz edileceğine binaen siloya civar şehir kısmının bu ameliyelerden müteessir olması da vârit görülmemektedir.

